

Syndikalismen

INNEHÅLL

SAC och bolsjevismen

Agitation, propa-
ganda och — teori

av Helmut Rüdiger

Korporatismen — ett
diskussionsinlägg

av Ulf Himmelstrand

Antimilitarismen

av Albert Jensen

Folkdemokratin

av Ivar Bergegren

Ryska metoder

av Sverre Bjurman

6

1950

Årgång 11

Pris En krona

BÖCKER FRÅN FEDERATIV

Albert Jensen

I frihetens och fredens tjänst

EN JUBILEUMSSKRIFT

Till Jensens 70-årsdag utgavs en samling av hans artiklar omspannande en 50-årig verksamhet som publicist. Det är historia man får — historia om en konsekvent kamp för rätt, frihet och fred av en författare som aldrig svikit i hävdandet av den frihetliga socialismens-syndikalismens mål. I stort format med porträtt.

Pris kr. 7: 50, inb. kr. 10: —

Rudolf Rocker

NATIONALISM OCH KULTUR

(ANDRA DELEN)

Rockers bok har i USA, England och Argentina väckt det största intresse och fått de amplaste lovord av kända personligheter, bl. a. från: ALBERT EINSTEIN, THOMAS MANN, LEWIS MUMFORD, BERTRAND RUSSEL, CHARLES A. BEARD, RUPERT HUGES, FREDERICK W. ROMAN.

Pris kr. 15: 50, inb. kr. 19: —

SYNDIKALISMEN

SAC:s tidskrift — Utkommer varannan månad (6 n:r pr år)

Ansvarig utgivare: Albert Jensen

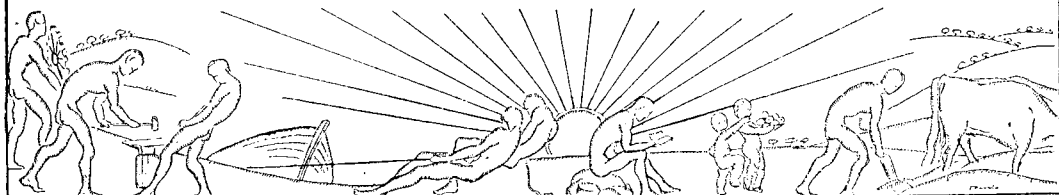
Adress: Box 413, Stockholm 1

Årsprenumeration kr. 6: —

För penningförsändelser, annonser, kommissionärsvillkor och övriga expeditionsfrågor till

FEDERATIVS FÖRLAG - Box 352, Stockholm 1 - Postgiro 1399

SYNDIKALISMEN

SAC och bolsjevismen

Det finns enstaka syndikalister som icke kan öfvervinna sina sympatier för bolsjevikerna och bolsjevismen. Det finns sådana som tycker att den ryska diktaturen inte behandlar ryssarna stort på annat sätt än de demokratiska regimerna sina folk och som har panna att skriva detta i anarkistiska tidningar. Det finns folk som fortfarande betraktar bolsjevismen som socialism och anser att den alls inte är någon fara för arbetarnas frihet. Det finns sådana som tycker att man till en viss grad skall hjälpa bolsjevikerna i deras aktioner, och det finns sådana som bara tycker att man skall vara snäll och hygglig mot dem. Ibland är det människor med klen omdöme, ibland är det sådana som sitter fast i marxistisk dogmatik och därför har svårt att kasta loss från petrifierat tankegods. Ibland kan det vara så enkelt, att bolsjevikiska bekantskaper till dem är hyggliga människor, och de inte kan skilja mellan en hygglig bolsjevik och bolsjevismen som samhällsregim.

Hur är det egentligen fatt man SAC:s inställning till bolsjevismen? Kanske kan det vara motiverat att göra en översyn. Det finns ett stort antal officiella uttalanden av kongresser och CK-möten.

Första gången man i SAC:s tryck stöter på något uttalande om Sovjet är 1922. Detta års kongress antog en av CK framlagd resolution mot "dödsdomarna i Ryssland": "Som syndika-

lister rikta vi i första hand vår protest mot undertryckandet av den syndikalistiska rörelsen i Ryssland, men vi protesterar likaledes mot förföljelsen mot alla andra socialistiska riktningar. Sovjetregeringen har nämligen genom sitt generella förbud för alla icke-kommunistiska riktningar att i tal och skrift propagera för sina idéer, själv tvingat dessa riktningar till en underjordisk propaganda, och provocerat dem till desperata metoder, som vi under andra omständigheter skulle ha fördömt. Vi se därför i de senaste dödsdomarna över socialrevolutionärerna icke en akt av rättvisa, ej heller en episod i klasskriget, utan en hämnadeakt, så mycket mera förkastlig som den icke motiveras av något nödläge. Sovjetregeringens allmänna förföljelsepolitik är så mycket mer fördömlig, som den måste bli det allvarligaste hindret för åstadkommandet av en proletär enhetsfront både nationellt och internationellt."

När den internationella syndikalistiska konferensen i Berlin sammanträdde den 16 juni 1922 avvisade konferensen bildandet av en "enhetsfront" med bolsjevikerna och Röda Fackförenings-Internationalen om den icke kunde upprättas på basis av full jämlikhet, vilket den icke kunde. Det uttalades:

"Det måste krävas full rätt till syndikalistisk propaganda i Ryssland som överallt annorstädes. (Ryska fackorganisationernas representant på konferensen, Andrejev, förklarade sig vara an-

hängare av den röda terrorn mot alla kontra-revolutionärer, även om de var syndikalister. *Red.*) De syndikalistiska organisationerna kunde å andra sidan icke sammansluta sig med en riktning som kastade dem som hyste syndikalistiska åsikter i sina fängelser, som förhållanden var i Ryssland.”

I mars 1923 vände sig den bolsjevikiska internationalen till den syndikalistiska för gemensamt bekämpande av fascismen. IAA (Internationella Arbetar-Associationen, syndikalistiska internationalen) förklarade sig villig, men framhöll samtidigt att man också måste vända sig mot den förföljelse som utvecklades i Ryssland mot icke-bolsjevikiska socialister av skilda slag. Efter denna erinran lät den bolsjevikiska internationalen icke vidare höra av sig.

Den svenska syndikalismens antibolsjevikiska inställning under årens gång framgår tydligen av den dagliga verksamheten, men man odlar icke resolutionsverksamheten i någon särskild grad förr än fram på 30-talet. Mot den stalinistiska maktklickens mördande av det gamla gardet kring Lenin antog Arbetsutskottet 1936 en indignerad protest:

”Mot de nya brodermorden i Moskva, en motsvarighet till de hitlerska 30-junimorden 1934, reser sig allt det bästa i människonaturen. Dessa mord är en logisk följd av den maktkamp som varje diktaturregim måste utlösa. Under ett politiskt system där tankefrihet, yttrandefrihet, pressfrihet, församlingsfrihet och föreningsfrihet är obefintliga, där alla politiska, andliga, kulturella och materiella livsyttningar regleras genom maktdekret ovanifrån, där den folkliga självverksamheten undertryckes och där all makt koncentreras i händerna på en fåtalsklick som oinskränkt härskar över allt och alla, där måste de undertrycktas missnöje slutligen ta sig uttryck i revolter mot tyranniet och regeringsterrorn framkalla terror från grupper som konkurrera om makten. Att regeringsterrorn vanligen är den starkaste, att den slutar med brodermord, kan icke upphöja makten till rätt även om man söker maskera den genom en parodisk rättsprocedur...

Vi har ingen sympati varken för den ena eller den andra av de i Ryssland om diktaturen kämpande grupperna och tar därför varken parti

för den ena eller den andra. Vi kan icke göra det därför att vi är bestämda fiender till allt förtryck och anhängare av ett frihetligt socialistiskt samhällssystem. Men vi kan icke stillatigande åse hur den ryska diktaturen hopar förbrytelser genom att undertrycka andra socialistiska meningsriktningar medelst tortyr, fängelse, förvisning och avrättning. Även våra meningsfränder är i Ryssland utsatta för politisk förföljelse och föra en förtvivlad tillvaro i fängelser, koncentrationsläger och förvisningsorter bara därför att de hysa en annan socialistisk åskådning än de maktägande. I socialismens namn protestera vi mot den ryska regeringsterrorn...”

När år 1939 Sovjet slöt allians med Nazityskland och det ryska överfallskriget mot Finland kom till stånd lossnade tungornas band och man sjöng ut så att det hördes. I det manifest SAC:s arbetsutskott utsände efter krigets utbrott september 1938, då Hitler efter överenskommelse med Stalin började angreppskriget mot Polen, hette det bland annat:

”Liksom under världskriget kommer det att finnas krafter, som skall verka för landets indragande i det krig som sannolikt utvecklas till världskrig. Det finns nazistiska agenter och förtäckta nazisympatisörer som gärna vill engagera landet på det nazistiska Tysklands sida. Man måste vara på vakt mot dem. Det finns också sovjetagenter, vilka länge arbetat för landets uppslutning på Rysslands sida. Nu har Ryssland genom den Stalin—Hitlerska pakten befrämjat krigets utbrott och blivit den tyska nazismens vän. Det är lika nödvändigt att se upp med de kommunistiska agenterna för den ryska diktaturen.”

När Sovjet tre månader senare släppte lös kriget mot Finland publicerade Arbetsutskottet ett uttalande i vilket det bl. a. hette:

”Genom ett brutalt överfall på den finska civilbefolkningen, genom ett skoningslöst mördande av kvinnor och barn, genom bombarderandet av öppna städer har den sovjetryska diktaturen ställt sig i rang med det tyska fascistiska flygets förstörande av Guernica och det italienska flygets barbariska och blodtörstiga överfall på värnlösa abessinska städer och byar. Den ryska regeringen... har börjat ett av historiens mest flagranta överfallskrig emot ett

fredligt och för Rysslands säkerhet fullständigt ofarligt folk.

Genom dessa mot socialismens principer absolut stridande handlingar har Sovjetryssland ytterligare dokumenterat sin antisocialistiska och imperialistiska karaktär. Det socialistiska proletariatet, som måste föra kamp mot all imperialism och all nationalistisk krigspolitik, måste därför vända sin kamp även mot Sovjetrysslands nuvarande regim i samma grad som mot andra imperialistiska angreppsstater, vare sig de kalla sig demokratiska eller är fascistiska. Sverges kommunistiska parti, som ohöglit uppträtt som en agentur för den rovhungriga ryska imperialismen, måste därför också bekämpas av den svenska arbetarrörelsens skilda förgreningar. De kommunister, som solidariserat sig med den ryska våldsregimen, måste betraktas som förrädare mot arbetarrörelsen och socialismen."

Vid CK-sammanträdet år 1940 såg man sig föranlåten att till behandling uppta bolsjevikernas medlemsskap i SAC. Det gjordes följande uttalande:

"Konstaterande att bolsjevismen med sin statstotalism och statskapitalism är en form av fascism och därmed socialismens fiende; att den som med klar uppfattning om denna bolsjevismens karaktär ansluter sig till bolsjevismen måste betraktas som arbetarrörelsens fiende;

att den svenska bolsjevismens aktiva och ledande kader som liveget redskap för Moskvas imperialistiska politik måste betraktas som den svenska arbetarrörelsens fiende;

att det däremot finns bolsjeviker, som är vanliga godtrogna arbetare för vilka bolsjevismen framstår som en radikal art av socialistisk arbetarrörelse utan att de är medvetna om bolsjevismens fascistiska karaktär;

förklarar SAC:s Centralkommitté, att bolsjeviker av den första kategorien icke kunna vara medlemmar av en syndikalistisk organisation, medan den senare kategorien bör bedömas anorlunda;

att respektive LS bör behandla bolsjevikernas medlemskap utifrån dessa synpunkter;

att i händelse bolsjeviker söker nytt medlemskap bör varje enskilt fall behandlas med största omsorg under iakttagande av, att ingen skada tillfogas vår rörelse."

I klarhet och skärpa fattas ingenting i detta

uttalande. Ingen kan vara i tvekan om dess innebörd. Uttalandet är visserligen antaget av Centralkommittén, men i och med att kongressen godkände CK:s verksamhet är uttalandet också godkänt av SAC:s högsta bestämmande institution, kongressen.

På CK-mötet 1948 antogs ett uttalande om efterkrigssituationen i vilket det bl. a. hette: "Uppdelningen i ett öst- och ett västblock är ett uttryck för den rivalitet och maktkamp som råder mellan de härskande regimerna och måste innebära en allt mer överhängande risk för ett nytt världskrig. Det under sovjetrysk ledning stående östblocket konstituerades först och det av de anglosaxiska stormakterna dominerade västblocket kom som ett logiskt svar härpå. Den ryska bolsjevidiktaturen bär det tyngsta ansvaret för denna utveckling, vilken självfallet befrämjats av den politik de kapitalistiska staterna fört och för.

Den ryska expansionspolitiken genom infiltrering och medverkan av femtekolonnen är ett överhängande hot såväl mot freden som friheten och allt mänskligt framåtskridande. Femtekolonnpolitiken syftar att förvandla alla europeiska länder till lydstat under Sovjetunionen. Krossandet av friheten och demokratin i det ena östeuropeiska landet efter det andra, vilket skett med hjälp av de femtekolonner som kommunistpartierna utgör, visar i blyxtbelysning den fara som kan bli överhängande även för Sverges vidkommande. SAC är för sin del beredd att med alla medel som står till buds uppta en beslutsam kamp mot kommunismen och de krafter som arbetar för att låta Sverige dela det öde som vederfarits Tjeckoslovakien och andra stater i östra Europa.

När man från kommunistiskt håll demagogiskt talar om arbetarklassens enhet förklarar vi, att det inte kan finnas någon enhet eller enighet mellan oss och en riktning som målmedvetet och systematiskt strävar att upprätta sin egen diktatur över alla andra riktningar och rörelser. Den bolsjevikiska diktaturen representerar statstotalismen i dess högsta potens och leder obönhörligt till såväl arbetarklassens som den övriga mänsklighetens förslavande. Den leder icke till socialism utan till den värsta och vederstyggligaste formen av kapitalism, nämligen statskapitalism. Kommunismens seger

är socialismens död. Som frihetliga socialister måste det vara vår uppgift att öppet bekämpa kommunismen och den totalitära regim den eftersträvar...

Vi manar alla socialister, arbetare, alla frihetsälskande människor över huvud taget, att bekämpa alla strävanden och rörelser som siktar till mänsklighetens förslavande under diktatur och statstotalism, och att slå allt fastare vakt om freden och friheten förutom vilka inget mänskligt framåtskridande mot bättre, ljusare och tryggare förhållanden i världen är möjligt."

A tskilliga andra uttalanden skulle kunna citeras, men det anförda bör vara tillräckligt. Genom alla uttalandena ända från 1922 fram till dags dato går det en rak linje. Det finns ingen vacklan hit och dit, men uttalandena blir skarpare och klarare efter vad tiden lider.

I protesten 1922 mot förföljelsen av andra socialistiska riktningar än den bolsjevikiska pekades redan på hur denna förföljelsepolitik måste bli ett hinder för den proletära enhetsfronten såväl nationellt som internationellt. Den internationella kongressen samma år avvisade de bolsjevikiska frierierna om enhetsfront med hänvisning till att syndikalisterna *icke kunde sammansluta sig med en riktning som kastade de ryska syndikalisterna i sina fångelser.*

Rakt på sak och utan tvekan drar 1939 års uttalanden de logiska konsekvenserna av Sovjets uppslutning till den tyska nazismen och överfallet på Finland. Sovjet har ytterligare dokumenterat sin *antisocialistiska och imperialistiska karaktär* och eftersom det är det socialistiska proletariatets uppgift att föra kamp mot all imperialism och all nationalistisk krigspolitik, så måste detta proletariat också föra kamp mot den bolsjevikiska regimen. Än vidare tar man klar ställning till de svenska bolsjevikerna. "De kommunister som solidariserar sig med den ryska våldsregimen *måste betraktas som förrädare mot arbetarrörelsen och socialismen.*" Och då uttalandet utpekade det bolsjevikiska partiet som "en agentur för den rov-hungriga ryska imperialismen", måste detta på alla sätt bekämpas.

Med klar teoretisk skärpa fastnaglades i 1940 års uttalande, att bolsjevismen "*med sin statstotalism och statskapitalism är en form av fascism och därmed socialismens fiende*". Utta-

landet gjorde boskillnad mellan dem som med klar insikt om denna bolsjevismens karaktär anslöt sig till denna rörelse och dem som anslöt sig i god tro och betraktade bolsjevismen som socialism. Den förra kategorien ansåg man *icke kunde vara medlemmar av en syndikalistisk organisation* medan den senare måste bedömas annorlunda.

1939—1940 års uttalanden var en klar krigsförklaring mot bolsjevismen och bolsjevikerna, och då det icke upphävts genom andra uttalanden måste denna krigsförklaring fortfarande anses stå vid makt.

1948 års uttalande stämplar "den ryska expansionspolitiken" som ett "*överhängande hot mot såväl freden som friheten*". Syftet med denna politik stämplas som en strävan att "förvandla alla europeiska länder till lydstaten under sovjetunionen". Återkommande till "enhetsfrågan" förklaras det, att *det icke kan finnas någon enhet med en riktning som strävar efter att upprätta sin egen diktatur över alla andra riktningar till mänsklighetens förslavande.* Bolsjevismens seger förklaras vara socialismens död.

SAC:s kampställning mot bolsjevismen har kommit till uttryck i dessa uttalanden så klart som det över huvud taget är möjligt såväl teoretiskt som praktiskt. I det uttalande som antogs av den internationella kongressen i Berlin årsskiftet 1922—1923 talas det om den ryska revolutionens nederlag ur socialistisk synpunkt, "denna revolution som vid sitt utbrott i november 1917 väckte de största förhoppningar hos hela världsproletariatet på grund av de höga principer, som då proklamerades. Senare sjönk den ner till att blott bli en politisk revolution, som blott tjänade till att bevara den erövrade, politiska statsmakten för det kommunistiska partiet, vars enda syfte dock var att i sina händer monopolisera hela landets ekonomiska, politiska och sociala liv. Detta sammanbrott och detta den sociala revolutionens upplösning i en politisk, har med nödvändighet lett till en vrångbild och en överdrift av statskapitalismen, vilken fann sin konsekvens i ett utvecklande av statskapitalism, som med avseende på utsugning och härsklystnad liknar varje annan borgerlig regim".

Denna analys var riktig 1923, men rimligtvis

Agitation, propaganda och — teori

Av Helmut Rüdiger

Enligt en viss uppfattning är teorin någonting "grått", rentav något livsfientligt och i alla händelser en tämligen överflödigg sak för en kämpande, revolutionär arbetarrörelse. Massorna vill ha bröd, kanske frihet (fast detta är mindre säkert) sägs det, men inga torra teorier; vad som behövs är organisation och kamp, och medlet därtill är agitation och propaganda, mera agitation och propaganda, bättre, effektivare agitation och propaganda än hittills. På sammanträden och kongresser brukar alltid dessa två tendenser framträda: strävandet att nyformulera en rörelses teoretiska grundvalar, vare sig det i enlighet med traditionella uppfattningar eller i riktning mot förnyelse, och å andra sidan kravet på intensivare propaganda, som framförallt utmynnar i en diskussion om de tekniska medel som ska kom-

kunde den icke förutse de ännu fasansfullare konsekvenser detta system skulle leda till senare. Och om det fanns någon som kunde skåda lite längre fram i tillvaron, skulle väl dock knappast någon ha kunnat ana, att den ryska statstotalismen till den grad skulle krossa all personlig frihet och utrota alla mänskliga rättigheter att den efter att ha dräpt miljoner av det ryska folket skulle införa slaveriet som ett konstitutivt element i sitt ekonomiska samhällssystem, eller att den i sin utrikespolitik skulle göra sig till verkställare — ja, överträffare — av den gamla tsarismens imperialistiska expensionspolitik och skapa ett överhängande hot för utbrottet av ett tredje världskrig.

ma till användning för att göra idéer och paroller mera kända för den breda allmänheten. Naturligtvis är både det ena och det andra berättigat och nödvändigt för en rörelse som vill vinna anhängare och medelst organiserad aktion i mindre eller större skala påverka samhällslivet.

De som tror sig kunna avvara teorin torde dock missta sig — åtminstone när de samtidigt vill tjäna en rörelse som i enlighet med syndikalismen söker tillämpa frihetens idé på det sociala och ekonomiska livet. Frihetstanken i syndikalismen är positivt uttryckt kravet på ansvar och självbestämmande, i vårt konkreta fall alla arbetares samfälliga medansvar och medbestämmande inom närings- och sociallivet. Den som vill ha frihet avser därmed rätten att själv få bedöma olika situationer, att få välja mellan skilda alternativ och att i samråd med kamrater bestämma över vad som ska ske. Endast en auktoritärt inriktad person kan dock anta att det praktiska handlandet i varje ögonblick klart framgår ur i förväg iordningställda program och bestämmelser. Själva tanken om ett liv i frihet är identisk med oavbruten utveckling, med det ständiga sökandet efter nya insikter, med det oupphörliga utprövandet av nya gemenskaps- och arbetsformer, med oändlig rörelse framåt. När vi kallar massorna till självansvar, självverksamhet, direkt aktion, frisammanslutning i federativa organisationer, så kan detta inte betyda att friheten och självverksamheten under alla förhållanden måste leda till förverkligandet av alla detaljer i de program, som vi med rätta betraktar som någon sorts ledtråd och rättesnöre, men aldrig får anse vara slutgiltigt utarbetade. Den som menar att en organisatoriskt konstituerad rörelse inte har någon annan uppgift än att agitera och propagera, måste tro att det i sociala och politiska frågor finns en absolut sanning och att han eller hans organisation äger denna absoluta sanning som således blivit någon sorts organisationsmonopol. Det är uppenbart att en frihetlig rörelse med en sådan mentalitet skulle råka i motsättning till sig själv.

Agitera betyder framkalla häftig rörelse, skapa oro, och säkert består arbetarorganisationernas uppgift till en del i detta. Människor kan vara mer eller mindre medvetna om

sitt läge, sina intressen, sin ställning i samhället, en mycket stor massa kommer inte av eget initiativ till socialt självmedvetande, men kan och måste till socialt självmedvetande, men kan av dem som arbetat sig fram till egna idéer och även har vissa förslag till kollektiva insatser att framföra. Att agitera bland samhällets fördelade klasser är således en naturlig uppgift för socialt medvetna individer och grupper. Vår mening är därvidlag att man inte enbart bör framkalla ekonomisk missbelåtenhet, inte endast vädja till materiella intressen, utan framförallt att motverka slavmentalitet och frivillig underkastelse, intellektuell lathet och likgiltighet, för att frammana vilja till kamp för ett liv i ekonomiskt och politiskt oberoende på det fria socialistiska samarbetets grund. Denna agitation bland arbetarmassorna måste dock rätta sig efter förhållandena — den kan inte vara densamma i alla länder, och den kan inte försiggå i oföränderliga former under årtionden. Även när det gäller att appellera till rent ekonomiska behov kommer agitationen att vara en annan alltefter som den vänder sig till en amerikansk lantarbetare eller en dansk industriarbetare; en agitationensform, en agitationsfrasologi som en gång varit naturlig och passande för den tidiga kapitalismens utsvultna trasproletärer för 100 år sedan, kan inte på något sätt tillämpas på, låt oss säga, vår tids svenska arbetare, om inte reaktionen hos de tilltalade ska bli en helt annan än den eftertraktade. Redan valet av den lämpliga agitatoriska stilen, även om det känslöbetonade och intuitiva spelar en än så stor roll vid denna sorts verksamhet, kräver teoretiskt förarbete eller teoretiskt arbete jämsides med agitationen, för att oavbrutet följa de förändringar som jämt pågår i det sociala livet och rätta det dagliga praktiska ställningstagandet därefter. Just revolutionära minoritetsrörelser som syndikalismen har en viss benägenhet att stanna kvar, att hänga upp sig vid agitatoriska stämningar som tillhör en gången tid. Förklaringen därtill ligger delvis i den nödtvunget negativa oppositionsställningen. Medan massorganisationerna, som förlorat de stora idealen ur sikte, ändå skapat en rad materiella förbättringar och därmed också en viss småskuren kälkborgerlighet, håller revolutionären, som vill gå vidare, gärna fast vid uppfattningar och

krav som en gång varit typiska för arbetarrörelsens ungdom och de sedan dess radikalt förändrade sociala förhållandena. Därigenom skärps den naturliga isolering som betingas av oppositionella idéer, kontakten med de levande människorna går förlorad, en rörelse stelnar och förvandlas till en sekt. En rörelsens sektaristiska karaktär framgår inte alls ur dess storlek och medlemsantal, utan ligger enbart i mentaliteten. Även en mindre organisation kan fylla en stor uppgift i det praktiska livet.

Ännu mycket klarare framträder det teoretiska förnyelsearbetets nödvändighet vid tanken på de praktiska metoder och vägar som rekommenderas för att nå bättre förhållanden. Kampens innehåll kan för syndikalismens del formuleras mycket enkelt: massorna ska genom självverksamhet och solidaritet, medelst organisationer byggda på självbestämmanderätt och frihet förbättra sina ekonomiska förhållanden, erövra inflytande på den ekonomiska utvecklingen och i de av förhållandena påbjudna formerna överta produktionen i syfte att nydana samhället i enlighet med frihetlig-socialistiska ideal. Det är dock förhållandena som bestämmer den effektiva verksamheten i varje ögonblick. Dels anpassar sig agitationen instinktivt efter förändringar som pågår på ytan, men inte alla utvecklingens väsentliga tendenser är lätt att upptäcka; för att kunna ta ställning till andra än små dagsfrågor, för att kunna framlägga vidare perspektiv som kan bli avgörande för verksamheten under år och kanske årtionden gäller det att på många områden följa skeendet grundligt och systematiskt, att samla fakta och se dem i större sammanhang, att ordna och bedöma dem objektivt innan man formulerar de krav som med utgångspunkt från idealen kan ställas på verkligheten. Detta skulle vara det egentliga innehållet i socialistiskt studiearbete — ett arbete som gärna, även i radikala kretsar, stannar vid idisslandet av färdiga idéuttolkningar eller t. o. m. rent organisationstekniska knep och detaljer. Är således agitationen i ordets bästa mening den verksamhet som söker väcka människor till självständigt tänkande, strävandet att i dem väcka behov och längtan efter ett människovärdigt och intensivt liv, så kan den inte genomföras utan teoretiskt arbete. Både dess form och inne-

håll bestämmas av kunskaper och idéer som endast kan vinnas och utformas genom studium efter vetenskapliga metoder.

Med hjälp av en stor teoretisk lärdomsapparat presenterades det för 1800-talets arbetarrörelse en uppfattning om socialismen som länge betraktats som den enda vetenskapliga, men som i verkligheten blivit huvudorsaken till socialismens förstelnande och det fria socialistiska tänkandets död. Det var just en teori om den absoluta historiska sanningen som då enligt uppgift äntligen upptäckts av två tyska filosofer, närmare bestämt en intellektuell och en kapitalist. Lärans väsentliga innehåll låg i påståendet att de tekniska produktivkrafternas utveckling som följde sina egna av människan oberoende naturliga lagar, var avgörande och bestämmande för produktionsformerna, d. v. s. samhällsformerna, och att de moderna produktivkrafterna just höll på att framkalla en grad av kollektivarbete och ekonomisk koncentration som nödvändigtvis i de högt utvecklade industriländerna måste "slå om" i socialism, d. v. s. de sista kapitalistiska storföretagarnas avkopplande och de samlade produktiva resursernas överförande i samhällets förvaltning. Denna process fann sitt uttryck i klasskampen: den allt mera växande arbetarklassen, som snart skulle omfatta de industrialiserade ländernas absoluta befolknings majoritet, skulle genom kamp för sina materiella krav påskynda den pågående utvecklingen mot "en fri association mellan fria producenter" resp. "frihetens rike". Arbetarklassens kamp tilldelades den avgörande rollen men kampens utgång var given. Arbetarklassen var den av "historien" utvalda klassen, liksom en gång judarna och i nyare tid tyskarna de utvalda folken. En historieuppfattning som endast räknar med handlande kollektiv, som förklarar utvecklingen genom en enda dialektisk rörelseprincip, som sätter ett absolut mål för hela den historiska utvecklingen kan inte vara annorlunda än auktoritär eller totalitär, enligt den moderna terminologin. Auktoritärt handlade Marx och hans vänner i Första Internationalen, auktoritära och totalitära drag kännetecknade den senare uppträdande socialdemokratiska statssocialismen och framförallt leninismen. Syndikalismen i sin tidigare utformning var en syntes mellan detta

tänkande i kollektivbegrepp och det anarkistiska frihetskravet. Praktiskt taget samlade de syndikalistiska rörelserna i en rad länder fritt tänkande och handlande arbetargrupper som blivit den moderna socialismens frihetliga opposition; men alltför ofta förenklar även syndikalister synen på socialismen genom att anamma ett till och med mycket primitivt tillväxt marxistiskt schema som opererar med klassbegrepp och uppfattningar om den ekonomiska klasskampens roll och betydelse som ett århundrade efter Kommunistiska manifestets tillkomst inte längre motsvarar en mera komplicerad verklighet. Syndikalismen är en ur den praktiska klasskampen framvärd rörelse, försvaret av arbetarnas intressen är fortfarande dess mening, men i samma mån som rörelsen därutöver vill vara frihetlig-socialistisk, måste den även bringa sina uppfattningar och paroller i överensstämmelse med det faktiska samhällslivet vars dialektiska rörelselagar, om vi nu ska begagna uttrycket, inte låter hänföra sig till en enda motsättning i stil med Marx' tankegång, utan i stället kännetecknas av många och olikartade spänningar som kanske skulle kunna diskuteras i anslutning till Proudhons ungdomsverk "De ekonomiska motsägelsernas system" (Eländets filosofi) som endast till sin titel är känd genom Marx' smådeskrift. Syndikalismen har, i motsättning till den politiska marxismen, ett konstruktivt mål — produktionens organiserande genom federativt med varandra förbundna producentgrupper, men de viljetendenser som måste sättas i rörelse och aktion för att framkalla, utveckla, tillämpa de skapande krafter som målets förverkligande förutsätter, framvärd inte automatiskt ur klasskampen; den frihetliga socialismens appell måste också riktas till många andra motiv än klassintresset, och kollektiva påtryckningar mot andra samhällsgrupper eller statsmakterna, så nyttiga som de än kan vara för uppnåendet av praktiska fördelar, räcker inte till för att uppfostra för sina intressen kämpande arbetargrupper till ansvarigt och uppbyggande socialistiskt tänkande och handlande. För syndikalismen är det en permanent och aldrig avslutad uppgift att analysera den givna verkligheten, utforska dess möjligheter till förändring och förbättring och ensam eller i samverkan med andra rörelser,

tendenser, grupper, individer framarbete alternativ till de förhållanden som ska bekämpas, och att samtidigt utbilda människor som på skiftande verksamhetsområden faktiskt är i stånd att genomföra ett reformerande, revolutionerande, nydanande arbete. Utan teorins ständiga bearbetande är det inte heller möjligt att ha en på realiteterna inriktad praktik.

Det finns för en rörelse som syndikalismen givna anknytningspunkter i sociala, politiska och kulturella missförhållanden och otillfredsställda behov hos olika samhällsgrupper (vi tänker här inte endast på klasser i sedvanlig mening), och given är också alla ansträngningars inriktning på solidarisk kamp i en atmosfär av frihet. Men allt annat är statt i förändring. Inte bara föreställningarna om vägen och de användbara medlen, utan t. o. m. uppfattningen om målet är underkastad förnyelse. Naturligtvis är målet alltid detsamma så länge som vi nöjer oss med ett allmänt begrepp som "frihetlig socialism", men hur ska denna frihetliga socialism se ut? Den frågan kan besvaras på många sätt, och har faktiskt av syndikalistiska och anarkistiska tänkare fått rätt så olika svar. Syndikalismens organisationsschema hänför sig nästan uteslutande till själva arbetsprocessens organisation, men säger ingenting om kapitalbildning, produktionens inriktning, cirkulationen m. m., och motsättningen mellan centralt dirigerad planering och fri socialistisk samverkan är inte genomtänkt, framförallt bygger teorin på antagandet att syndikalistiska organisationer får överta det totala ansvaret för hela produktionen, utan att räkna med möjligheten till begränsade konstruktiva insatser som dock förutsätter tolerant samverkan med andra samhällskrafter i en ram som man inte kan bestämma ensam — detta var problemet för världens största syndikalistiska rörelse under spanska inbördeskriget. Ingen hade studerat dessa frågor. Har det gjorts efter det spanska experimentet som dock inte bara givit belägg för syndikalismens värden utan också avslöjat en del svagheter och brister? Låt oss göra tankeexperimentet att inbördeskriget i Spanien slutat med Republikens militära seger och att kontrarevolutionen (både den demokratiska och den bolsjeviskiska) inte lyckats med att tillintetgöra de under kriget

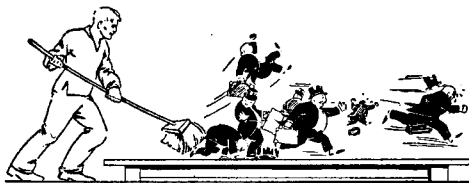
gjorda sociala landvinningarna; då skulle Spaniens syndikalisterna (även utanför regeringen) ha varit tvungna att åta sig medansvar för en socialistisk federativ republik vars socialism inte helt kunde motsvara de syndikalistiska föreställningarna, men hade varit starkt påverkad av dessa idéer.

Ordet propaganda håller på att få en mycket dålig klang. För att under krig och fred (rättare sagt det varma och det kalla kriget) försvara politiska och ekonomiska maktintressen förs det propaganda. Det var nazismens påhitt att inrätta ett särskilt propagandaministerium med uppdrag att påstå vad som helst och teoretiskt bevisa alla lögnerna som kunde vara nyttiga för regimen. Nazisterna var emellertid abe-gossar jämförda med bolsjevikerna vars propagandistiska verksamhet vi har tillfälle att dagligen följa just nu; även i demokratiska stater förekommer nu för tiden en officiell informationsverksamhet som ofta går utöver de administrativa uppgifternas gränser och i stället tjänar att försvara sittande regeringars och maktägande partiers intressen till varje pris — en tendens som delvis åtminstone motverkas av möjligheter till oberoende opinionsbildning som fortfarande finns under demokratins tecken. Man skulle kunna säga att en rörelse som eftersträvar frihet och rättvisa, egentligen inte kan göra propaganda i den meningen att den försvarar någon som helst organisation såsom ägande ett sanningsmonopol, utan enbart genom att dagligen ånyo ta ställning till en skiftande verklighet, genom att sprida upplysning om denna verklighet, stimulera till tänkande och studier, framkasta de egna idéerna i ständigt nya former och nyanser och inbjuda likasinnade till gemensam diskussion och gemensamt arbete på deras vidare utarbetande och praktiska tillämpning. Endast en rörelse som arbetar efter sådana metoder förtjänar kallas för frihetlig. En frihetlig-socialistisk rörelse är inget parti som söker influera folk för att rösta på ett visst program, utan meningen är att få folk att tänka och handla självständigt. Denna uppfattning står inte alls i motsättning till organisationstanken som sådan, utan vänder sig bara mot organisationens förstelnande och auktoritära metoder som kan framträda under vilken som helst

mask. Det är aldrig program och slagord som upplyser om en rörelses faktiska karaktär, utan dess dynamism, andan som besjälar den. Till frihetlig anda hör också teoretiskt arbete för idéernas ständiga nymotivering.

När vi betonar nödvändigheten att genomföra teoretiskt studiarbete inom den syndikalistiska rörelsen, tänker vi ännu på ett annat sammanhang av särskild vikt. De idékomplex, som kallas för anarkism, syndikalism, frihetlig eller liberal socialism m. m., är ganska omfattande och rikt nyanserade. Vad man i anslutning till vissa franska traditioner från tiden före första världskriget kallar för syndikalism, är endast ett mycket litet stycke av denna idévärld, nämligen det som på sätt och vis var närmast besläktat med den marxistiska idén som blivit vägledande för de övriga, i allmänhet större rörelserna. Liksom marxismen, utgick syndikalismen från idén att de materiella förhållandena skulle sporra proletariatet till både ekonomiska och frihetliga insatser, till en allt häftigare och våldsammare kamp mot kapitalismen som snart skulle sluta med arbetarnas övertagande av produktionen. Det har dock visat sig att arbetarklassen och dess stora organisationer anpassat sig rätt så bra efter kapitalismen, åtminstone i vissa demokratiska industriländer, och att appellen till rent ekonomiska intressen i dag i bästa fall räcker för att framkalla någon liten lönerörelse, men inte alls viljan till omstörtande aktioner syftande på ett socialistiskt samhälles uppbyggande. Proletariatet blev mycket snabbare tillfredsställt, utvecklandet av småborgerliga dygder hos arbetarna gick mycket fortare än 1800-talets revolutionärer antagit. Ändå finns klassamhället kvar, arbetarna har inte ens erövrat något direkt medansvar för näringslivets gestaltande på arbetsplatsen, och det indirekta inflytande arbetarna vunnit genom partipolitik och rege-

ringsdeltagande tenderar till att bli fröet till ett nytt tyranni — den totala statens eller den centralistiskt förstelnade demokratin, som i många avseenden är värre än den gamla kapitalismen. De behov, de intressen, de psykologiska tendenser som vi i dag har att appellera till för att ånyo sätta massorna i rörelse, är helt andra än de enkla materiella intressen som marxismen och den marxistiska syndikalismen ursprungligen vänt sig till. Men just om dessa problem har anarkismen, både den äldre och nyare frihetliga socialismen mycket att säga, som inte står i 1906 års Amiens-program eller 1922 års internationella syndikalistiska principförklaring. Vi upprepar därför och kommer ständigt att upprepa det, om så skulle vara nödvändigt: en frihetlig rörelse som inte ens på sitt nationella språk framlagt den litteratur som behövs för att kunna tillvarata alla de egna idéernas element och mångförgrenade utformning, har försummat en av sina huvuduppgifter. Vill vi i dag förbli trogna den frihetliga idétraditionen, så måste vi dra hela dess andliga rikedom fram i dagsljuset, genomdiskutera den på nytt, omgestalta och på nytt anpassa den efter verkligheten och därför även följa denna verklighets förändringar genom ett systematiskt analytiskt arbete, ett arbete som går utöver det mesta som även omedvetet totalitärt inriktade socialister brukat beteckna som agitation och propaganda. Jag tror dessutom att syndikalismen, genom intensivare andligt arbete och framläggandet av alla den egna rörelsens idéuppslag skulle kunna påverka utomstående, komma i samtal med många andra socialister, som tröttnat på både den teoretiska marxismen och den "praktiska" regerings- och LO-socialismen, men inte heller kan smälta vissa kombinationer av förenklad marxism och icke tillräckligt grundligt genomarbetade frihetstankar som ibland brukar presenteras under syndikalismens namn.

Korporatismen — ett diskussionsinlägg

Av Ulf Himmelstrand

II.

En demokratiskt sinnad anhängare av korporatismens betraktelsesätt bör i dagens politiska läge och med blicken på de erfarenheter den parlamentariska ordningen givit här i Sverige och annorstädes se sin ställning ungefär så här. — I valet mellan ett osäkerhetstillstånd, som präglas därav att ett inofficiellt, ofta irrepresentativt sidoorgan som Organisations-Sverige stundom sätter den reguljära parlamentariska ordningen ur spel, och ett annat ytligt sett säkrare tillstånd, där man beslutsamt satt Organisations-Sverige på plats och återställt den s. k. folkrepresentationens auktoritet, kan en demokratisk korporatist endast välja en tredje utväg: att erkänna intresserepresentationens grundläggande betydelse och att söka utbygga och konstituera dess verksamhet i enlighet med demokratiska principer.

Ju mera man funderar, ju ofrånkomligare synes denna tredje utväg, som innebär korporatism. Man kan helt enkelt inte undvara den specialkunskap, som finns i organisationerna. Det behov av specialkunskaper och tekniska insikter, som alltmer gör sig gällande i det moderna politiska livet, ger emellertid även upphov till andra tendenser än de korporativa. Det finns också en tendens att anlita "opartisk sakkunskap", d. v. s. tekniker och vetenskapsmän av alla möjliga slag. Dessutom finns det en tendens att låta förvaltningen överta en hel mängd uppgifter. Det är detta som skapar den svällande byråkratin.

Alla dessa tendenser bygger på det ofrånkomliga faktum att det moderna samhället blir alltmera komplicerat. Det duger således inte att bara sticka huvudet i busken och kräva att parlamentet måste återfå sina befogenheter och sin auktoritet. Man måste utan att rygga tillbaka bli medveten om arten av de risker, som ur demokratisk synpunkt vidlåder alla de nämnda tendenserna, samtidigt som man medger att det är den existerande demokratin själv, som genom sin ofullkomlighet givit upphov till dessa tendenser. Endast på detta sätt kan man lyckas ställa problemen så att konstruktiva lösningsförsök möjliggöras.

Huvudproblemet är att skapa sådana organisationsformer att det nödvändiga tillflödet av specialkunskap och tekniska insikter inte hindrar de folkliga värderingarna att komma till sin fulla rätt vid samhälleliga beslut.

Anlitandet av s. k. opartisk sakkunskap inom ramen för den parlamentariska ordningen är en dålig lösning på problemet. Ty som vi redan i artikelns förra avsnitt påpekade kan ingen sakkunskap i världen på grundval av de oförstädda riktlinjer, som avges av folket vid parlamentariska val, draga berättigade slutsatser om vad som bör göras. Men även om sakkunskapen skulle kunna draga sådana slutsatser vore situationen inte mycket bättre. Sakkunskapen är ju nämligen, förutsatt att demokrati och ej teknokrati föreligger, endast rådgivande, och politiker har i allmänhet visat sig mycket skickliga i att endast beakta de råd, som stöder deras egen uppfattning, och att avvisa råd, som går dem emot. Eller som en amerikansk socialvetenskapsman med erfarenhet av politiker uttryckt saken: de som är verksamma inom politiken "brukar socialvetenskapen på samma sätt som en full karl en lyktstolpe: för att hålla sig uppe snarare än för att få ljus..."

Likartade anmärkningar kan riktas mot tendensen till ökande makt för administration. Risken för en utveckling mot teknokrati ligger här nära.

Endast genom korporationer finnes det någon möjlighet att få till stånd en sådan sammanarbetning av folkliga värderingar och tekniska insikter, som kan ligga till grund för konstruktiva och samtidigt demokratiskt präglade åtgärder. Detta förutsätter emellertid, som vi snart

skall gå närmare in på, en arbetsfördelning mellan en korporativ representation och en territoriell representation av mera parlamentarisk typ.

Den förra delen av denna artikel inleddes med teoretiska resonemang. Denna andra del har vi inlett med att anknyta till vissa genom erfarenheten konstaterade företeelser och tendenser i det moderna samhället. I det följande kommer vi att söka förena teorin med en del exempel och erfarenheter hämtade från modernt samhällsliv. Rent teoretiskt skall vi fördjupa framställningen på några få för korporatismen kritiska punkter. Det blir alltså mindre en utvidgning av det redan sagda än en detaljanalys.

Redan i det referat av Gunnar Heckschers inlägg om "Korporatismens orsaker och risker", som inledde förra delen av denna artikel, fanns några för korporatismen kritiska punkter nämnda. Heckscher nämnde där frågan om representativiteten och risken för ett statistiskt samhällsliv såsom något att beakta, när man funderar över korporatismens fördelar och nackdelar. — Är de stora intresseorganisationerna, som naturligtvis skulle utgöra grundenheterna i ett korporatistiskt samhälle, verkligen *fullt representativa* för svenska folket eller ens för sina egna medlemmar? undrade Heckscher. Och ligger det f. ö. inte i sakens natur att intresseorganisationer endast kan representera de intressen, som redan finnes och göra det i mån av deras tillfälliga styrka och betydelse? Betyder inte detta att korporatismen leder till samhällets fastläsning i *statiska former*, så att nya strävanden och intressen inte kan göra sig gällande? Vore det inte bättre att aktuella frågor uteslutande eller huvudsakligen avgjordes inom organ, som åtminstone i princip företräder "ett gemensamt samhällsintresse på längre sikt"? —

Alla dessa frågor avvisades inledningsvis i denna artikels första del med motiveringen att de, när allt kom omkring, mindre riktade sig mot korporatismen som princip än mot vissa ofullgångna, ordnade korporatistiska tendenser i dagens Sverige.

Men är det utan vidare givet att Heckschers invändningar inte *även* träffar korporatismen som princip? Kanske kan vi ge en värdefull

detaljbelysning av korporatismens teori genom att ta upp de invändningar Heckscher gjort?

Vad beträffar *representativitetens problem* har Heckscher tydligen beaktat två av dess sidor. Låt oss först dröja vid den sida, som har att göra med avståndet mellan representationsunderlaget och dess representanter. Denna aspekt av representativiteten skall vi i fortsättningen kalla *representationens grad av representativitet*. Heckschers ängslan för att denna representativitet skall bli för låg kommer till uttryck när han uttalar sitt tvivel om de stora intresseorganisationerna är representativa ens för sina egna medlemmar. Med tanke på den starka centralisering, som råder i de stora organisationerna, är denna ängslan förstäligh och naturligtvis berättigad. Emellertid är denna centraliseringstendens på intet sätt konstitutiv för den korporatistiska åskådning, som här framlagts. I själva verket blir möjligheterna till en långt gående decentralisation inom samhällslivet betydligt större i ett samhälle, vilket liksom korporatismens bygger på en "förvaltning av tingen", än i ett samhälle, som helt hålles samman genom partipolitisk verksamhet, d. v. s. genom ett "regerande över människor".

Intressantare än spørsmålet om representationens grad av representativitet är frågan om *hur representativt representationsunderlaget är*. Denna aspekt av representativiteten är i allmänhet ganska föga beaktad och när någon berör den så sker det därför ofta på ett naivt och aningslöst sätt. För många synes det som om denna aspekt inte ens existerade. Heckscher förbigår inte denna aspekt, men han snuddar vid den på ett sätt, som kommer en att mistänka det värsta. Kanske beror emellertid mistanken mindre på vad Heckscher skrivit i sin refererade artikel än på vad man redan vet om tankevanorna hos svenska statsvetare. Heckscher befinner sig här nämligen i gott sällskap.

"Äro de stora intresseorganisationerna verkligen fullt representativa för svenska folket...?" Detta är den oskyldiga fråga, som snuddar vid problemet om representationsunderlagets representativitet. Frågan kan naturligtvis vara så oskyldig att den bara vill antyda att intresserepresentationen ej är representativ, därför att hela svenska folket inte är anslutna till intresse-

organisationer. Men det finns goda skäl för antagandet att Heckscher här menat något mera. Det är brukligt bland statsvetare i detta land att endast anse den församling representativ, som är vald utifrån "svenska folkets" anslutning till partier, vilka "åtminstone i princip måste företräda ett gemensamt samhällsintresse på längre sikt". "Svenska folket" duger endast som representationsunderlag, om det grupperar sig i sådana partifällor. Andra grupperingar t. ex. utmed intresselinjer eller funktionella linjer betraktas redan i förväg som suspekta. Ett så grupperat representationsunderlag är inte representativt för "folket", menar man.

Låt oss litet mera systematiskt gå in på frågan om det tillbörliga underlaget för en demokratisk representation. Den kvickögde läsaren finner då kanske redan här att denna fråga har mycket nära samband med den i första delen hastigt berörda frågan om vilka folkliga värderingar, som ur demokratisk synpunkt har *politisk relevans* och s. a. s. hör till saken. Låt oss hålla detta samband i minnet!

Det första som kan sägas om ett representationsunderlags rätta beskaffenhet är att det alltid nödvändigtvis måste utgöra ett *urval* av alla de värderingar, som uppehållas hos ett folk. Även om man kan ge alla värderingar frihet att existera, kan man av praktiska skäl inte låta representera dem alla utan endast ett relevant, representativt urval av dem. Det är i denna mening redan själva underlaget för en representation måste vara representativt. Men allt detta är självklara saker. Svårigheterna infinner sig när frågan ställes vad man skall gå efter eller vilka urvalskriterier man skall använda sig av, när man gör detta grundläggande representativa urval. Först som sist kan denna fråga besvaras med konstaterandet, att några "naturliga" politiska grundenheter, vilka så att säga för blotta ögat avslöjar sig som det man rätteligen bör bygga en representation på, inte existerar. Det förefaller som om det grundläggande urvalet av enheter för representationsunderlaget helt och hållet måste göras utifrån *värderings- och lämplighetssynpunkter*. Med detta konstaterande ligger fältet i princip öppet för uppställandet av andra enheter för representationsunderlaget än de nu gällande. Inte ens om man håller sig inom ramen för de vär-

deringar, som är förenliga med den demokratiska idén, är det utan vidare givet att folkets i val manifesterade anslutning till skilda på ideologisk grund fotade partier är den ur lämplighetssynpunkter enda tänkbara politiska grundenheten.

Detta kanske kunde visas.

De grundläggande demokratiska *värderingarna* kan en smula förenklat sägas innebära idén om alla individers och gruppers okränkbarhet och lika berättigande.

Vilken organisationsform är nu bäst *lämpad* att tillgodose dessa värderingar? Tydligen en form av organisation, som lämnar den största garantin för, att alla individer och grupper inom folket med minsta risk för missförstånd får lämna riktlinjer i allt som angår "rikets styrelse" och kan kontrollera att dessa riktlinjer följas. Man har på de flesta håll vant sig att betrakta den parlamentariska formen av demokrati såsom den säkraste garantin härvidlag. Men vi har ifrågasatt parlamentarismens relativa "lämplighet" i detta stycke. Vi har gjort det därför att den parlamentariska demokratin ger dålig säkerhet mot risken för missförstånd. Om denna risk har vi tidigare talat (se ovan s. 142 f!) Det är mycket svårt att göra en trogen "översättning" till konkreta åtgärder av de i val givna riktlinjerna. Det kan inte vara nödvändigt att upprepa de tidigare anförda skälen härför. Låt oss bara fastslå att "översättnings-svårigheterna" i första hand berodde på att de folkliga värderingar, som i en parlamentarisk demokrati ligger till grund för representations sammansättning, tenderar att bli oförstådda eftersom de är inriktade på för medborgarna tämligen obestämda och oklart fattade företeelser. Enda sättet att komma ifrån dessa svårigheter är att göra ett lämpligare urval av folkliga värderingar till representationsunderlaget. Lämpligt vore här att i större utsträckning låta de mera välförstådda och entydiga värderingarna bland folket komma till sin rätt, eftersom "översättnings-svårigheterna" då genast minskar. Dessa värderingar finnas just inom organisationer och folkrörelser. I och med att svårigheten att "översätta" de folkliga värderingarna till politiska åtgärder minskar, så minskar också möjligheterna för representationen att avsiktligt eller oavsiktligt missstolka

de folkliga värderingarna och att därigenom kränka vad som i en demokrati bör vara okränk-
bart.

Allt detta kan även uttryckas så, att en representation för att kunna betraktas som god inte bara på ett tillfredsställande sätt bör representera de riktlinjer, som kommer till uttryck i de folkliga värderingarna: det bör även finnas bästa möjliga motsvarighet mellan *graden av bestämdhet* i de folkliga värderingarna och i folkrepresentationens åtgärder. Att åtgärderna är någorlunda bestämda med avseende på mål och medel är önskvärt. Men då bör man se till att de folkliga riktlinjerna för dessa åtgärder även de har någorlunda klara konturer i dessa avscenden. Annars kan åtgärderna lätt gå vid sidan om riktlinjerna och bli kränkande för individer och grupper bland folket.

Om det nu är så att de korporativa enheterna på det hela taget bättre tillgodoser lämplighets-
synpunkter än de parlamentariskt partipolitiska enheterna och gör detta utan att komma i motsättning till de grundläggande demokratiska värderingarna, då är det klart att de korporativa enheterna är att föredraga.

Hittills har vi resonerat under den tysta förutsättningen att ett enligt korporativa principer organiserat representationsunderlag verkligen inte kommer i motsättning till grundläggande demokratiska värderingar. Men är denna förutsättning riktig? Måste man inte komma till det resultatet att ett korporativt organiserat representationsunderlag åtminstone inte är tillräckligt? Alla individer och grupper har ju inte del i de stora organisationerna eller korporationerna, och det finns ju f. ö. intressen och behov, som knappast låter sig företrädas korporativt. Korporatismens kritiker brukar inte underlåta att trycka på denna punkt och att göra så stor affär som möjligt av den. Men det kan inte vara nödvändigt att för korporatismens otillräcklighets skull "kasta ut barnet med badvattnet". Ändamålsenligare vore det att söka efter ett korrektiv för korporatismens svaga punkt. Man borde kunna inse värdet av de korporativa representationsformerna, rekommendera dem men samtidigt söka komplettera dem med andra representationsformer, som ger uttryck åt sådant som inte lätteligen kommer till sin rätt i en rent korporativ representation.

Det är här vi får anledning att återkomma till den territoriella representation, som vi redan tidigare antytt vara nödvändig.

Vad blir då närmare bestämt den territoriella representationens uppgift vid sidan av den korporativa representationens? — Det finns alltid behov och intressen, som delas av alla eller det övervägande flertalet inom ett territorium, t. ex. behov av rättssäkerhet, av goda kommunikationer och allmän samordning eller behov av att beskattningen inte blir orimlig eller av sjukvård och stöd i svårigheter, som kanske varken individen ensam eller korporationerna kan reda upp. Dessa behov och intressen kan antagligen få sitt bästa uttryck i en territoriell representation. Härutöver kan man också räkna med att folk mer eller mindre oberoende av korporationstillhörighet har skilda ideal ifråga om sådana saker som rör allmän inrikes- och utrikespolitik. De korporativa grupperingarna torde inte verksamt kunna differentiera dessa olika ideal. Differentieringen ifråga kan däremot med fördel ske inom en territoriell representation.

Den territoriella representationens uppgift blir således att företräda de särintressen och behov, som är allmänt förekommande, samt att göra det möjligt för olika ideal rörande allmän in- och utrikespolitik att göra sig gällande. Inom den territoriella representationen kan en gruppering i enlighet med de olika allmänna idealen ske.

Men blir då inte den territoriella representationens uppgift, såsom den här framställts, inte precis av samma slag som den uppgift vi är vana att betrakta som den parlamentariska riksdagens? — Nej. Det finns, om man tittar närmare efter, avgörande skillnader. En territoriell representation, som arbetar vid sidan av en korporativ representation, får dela både makten och arbetsuppgifterna med denna. Denna makt- och arbetsfördelning får bl. a. till resultat att partigrupperingarna i den här ifrågasvarande territoriella representationen får en något annan karaktär än vad de har i den parlamentariska riksdagen. Partipolitiken har t. ex. inte längre någon ensidig bestämmanderätt ifråga om intresseproblem och ekonomiska frågor samt de därmed förbundna specialproblemen. Dessa begränsade uppgifter samt tvånget att

ständigt överlägga med de korporativa grupperingarna såsom likaberättigade parter skulle nödvändiggöra en omprövning av partiernas ideologiska ställningstaganden och kanske slutligen leda till att det ekonomiska politiserandets nuvarande monopolställning bröts till fördel för mera idédiskussion och allmänt kulturpolitiska ställningstaganden.*) Frigörelsen från det väsentligaste i den ekonomiska politiken och koncentrationen på allmänt förekommande intressen och behov samt på kulturfrågor skulle förmodligen också göra det lättare än vid nuvarande system för folkets breda lager att med någorlunda välförstådda värderingar träffa sitt val mellan olika partilinjor.

Men, frågar sig kanske läsaren, är detta en korporatism såsom syndikalismen föreställer sig den? Vad skall man som syndikalist tänka om resonemang i vilka territoriella representationer och partigrupperingar rekommenderas? — Jag antar att det är lämpligast att betrakta sådana tankegångar, ja hela denna artikel som ett debattinlägg. Artikelförfattaren har utan tvivel varit ute och promenerat en smula på egen hand. Det kan emellertid inte vara osyndikalistiskt. Isynnerhet som promenaden från början och alltigenom är inspirerad av syndikalistiska värderingar och betraktelsesätt. Och jag tror att nästan allt det, som här kan föranleda en omedelbar ängslan, vid närmare betraktande skall visa sig aldeles självfallet ur syndikalistisk synpunkt. Det är bara så svårt att uttrycka sig i dessa stycken, på grund av den vacklande terminologin och därför att orden i sådana här frågor visar sig ha en så särskilt stor makt över tanken.

Kanske borde vi för klarhetens skull ge oss tid att skissera hur de korporativa och territo-

riella representationerna skulle fungera i ett konkret fall. För att i synnerhet klargöra den territoriella representationens funktion tar vi ett fall, där beskattningspolitiska och kulturpolitiska ståndpunkter spelar en viktig roll. Vi tänker oss att frågan om en genomgripande reform av undervisningsväsendet aktualiseras. Den kan ha aktualiserats på många olika vägar. Ett eller flera *partier* inom den territoriella representationen kan med hänvisning till vissa idéer i den allmänna kulturdebatten komma med förslag om en omläggning. *Korporationer*, som företräder *uppföstran* och *undervisning* kanske tar upp saken och t. ex. påpekar att de undervisningsformer, som praktiseras bland barn i en viss ålder, är olämpliga, eller att skolutbildning och vidare fortbildning är dåligt samordnade. Även andra korporationer kan ha aktualiserat reformförslag. Korporationer inom näringslivet kanske för fram åsikter, att behovet av yrkesutbildat folk inte täckes under rådande förhållanden eller att yrkesutbildningen alltför mycket isolerats från yrkesutövandet så att främlingskap och vantrivsel ökats på arbetsplatserna. — Alla dessa uppslagsändar eller bara någon enstaka av dem kan ligga bakom att saken tas upp till behandling. Och var behandlar man saken? På en plattform där de korporativt grupperade intressena å den ena sidan och de territoriellt och ideologiskt grupperade intressena å den andra sidan är sidoordnade och likaberättigade parter, som står fria i förhållande till varandra. Man får tänka sig en överläggning mellan en rad korporativa församlingar av mindre eller större omfattning (t. ex. syndikat, federationer, departement) och en rad territoriellt bestämda församlingar (kommuner, kommunala federationer etc.). Idealiskt vore det naturligtvis om överläggningarna i en så viktig fråga, som en reform av undervisningsväsendet utgör, kunde ske genom hela raden av dessa församlingar. Genom dessa första överläggningar skulle man kunna få klart för sig vilka korporationer och territoriella församlingar, som vore att betrakta som *berörda parter* i den föreliggande frågan. Dessa berörda parter skulle sedan genom kompromiss och samverkan söka arbeta sig fram till en för alla parter så vitt möjligt tillfredsställande och som helhet konstruktiv lösning på problemen.

*) I slutet på Heckschers inlägg i Sv. D. finner man något som förefaller att kunna vara en tanke om nyttan av en arbetsfördelning mellan en korporativ och en mera allmän representativ församling. Heckscher nämner i detta sammanhang även att den allmänna idédebatten inom riksdagen kanske kunde vinna på en dylik anordning. Hela denna tanke är emellertid halvhjärtat utsagd. Då den också snart avfärdas med en pessimistisk gest, har jag ansett mig kunna förbigå den med denna not.

Jag har här hela tiden tryckt på nödvändigheten av att parallellt med varandra ha korporativa och territoriella församlingar. Detta betyder inte att de territoriella församlingarna alltid skall ha ett ord med i laget. Man kan nämligen tänka sig några fall, där de "intressenter", som konstituerar en territoriell församling, inte direkt är berörda parter. Men det betydelsefulla är att man principiellt erkänner en till den korporativa församlingen sidoordnad territoriell församlings berättigande i de återstående fallen, som förmodligen även är de flesta fallen. På denna punkt behöver många syndikalister, enligt min uppfattning, lära om. Det finns många som tror att rent korporativa församlingar kan ersätta sådana territoriella församlingar som kommuner och kommunfederationer (landsting). Äsiktsbrytningen härvidlag kommer fram i ett replikskifte under SAC:s kongress 1946:

— I syndikalismens samhälle anser vi att kommunerna inte skall ha något med vägväsendet att skaffa. Den uppgiften bör överlätas till Vägarbetarfederationen...

— Visst kan det uppdras åt en vägarbetarfederation att vara det produktiva redskapet, att bygga vägarna, men inte tusan skall det vara denna organisation, som skall bestämma var kommunen skall bygga sina vägar! — Vägarbetarfederationen... skall vara producent, men icke en producent, som bestämmer över konsumenten. — Här kommer det att fordras en samverkan mellan producenter och konsument, i detta fall mellan vägbyggarorganisationen som producent och kommun, respektive federationen av kommuner som konsument. —

Till historien hör att de båda debattörerna numera torde ha samma uppfattning, nämligen den sistnämnda.

Att territoriella församlingar anses principiellt berättigade inom ramen för en syndikalistisk åskådning innebär naturligtvis inte att man utan vidare accepterar de nu existerande territoriella församlingarna. Både kommuner, landsting och riksdag, såsom de nu existerar, företer drag, som en syndikalist inte kan acceptera. Om han trots detta i somliga fall anser sig böra delta t. ex. i kommunalpolitiken, så betyder detta inte att han accepterar kommunens nuvarande gestaltning utan endast att han principi-

ellt erkänner nödvändigheten av sidoordnade territoriella församlingar och taktiskt anser sig kunna verka för en bättring härvidlag inom den existerande kommunen. Huruvida denna taktiska uppfattning är riktig kan man ännu knappast med säkerhet uttala sig om. Men man kan ju alltid påminna om det historiska faktum att den gamla traditionsrika ständsriksdagen på 1800-talet radikalt förändrades genom verksamhet och beslut, som skedde — inom ständsriksdagen själv. Men hela denna sak, som förvisso förtjänar att diskuteras, hör ju inte till ämnet.

Vi har nu ganska utförligt dröjt vid de två aspekterna av representationens problem, representationens representativitet och representationsunderlagets representativitet, och kan övergå till den andra invändning, Heckscher riktade mot ett ökat korporativt inflytande på samhällets skötsel, nämligen den som pekade på risken för ett alltmera *statistiskt samhällsliv* i och med ett ökande korporativt samhällsinflytande.

Heckscher hävdade, som läsaren erinrar sig, att möjligheterna för nya strävanden att göra sig gällande mot eller vid sidan av tidigare existerande intressegrupperingar skulle vara större om det politiska ansvaret övervägande låg på organ av parlamentarisk typ. Tanken bakom denna uppfattning är väl den att intresseorganisationer lätt antas en skråbetonad karaktär, vilken i ett korporativt organiserat samhälle just ger upphov till en statisk fastlåsning, som omintetgör alla nya strävanden. För syndikalismen med dess betoning på korporativ och territoriell samverkan kan denna tanke synas en smula avlägsen och främmande. Heckscher har nog på denna punkt generaliserat alltför mycket utifrån sina historiska kunskaper och sina kunskaper om dagens Organisations-Sverige. Man kommer inte att kunna avvisa nya strävanden och intressen, därför att det i längden allvarligt skulle skada en själv. Så sammanhängande är det moderna samhället nu en gång konstruerat.

Intet socialt system är för övrigt fullkomligt, inte heller det parlamentariska; men man kan korrigera bristfälligheter i varje system genom särskilda anordningar, såvida bristfälligheterna inte är alltför svåra. Det parlamentariska systemet använder sig inte minst av dylika korrektiv. Vore det då orimligt att man skapade en

särskild anordning, som kunde avhjälpa en eventuell oförmåga hos det korporativa systemet att inregistrera nya strävanden? Redan den territoriella sidorepresentationen skulle i någon mån kunna verka som en sådan inregistreringsanordning, och för övrigt kunde man ju inrätta något slags appellationsdomstol, som gillesocialisten Cole föreslog, och denna kunde bl. a. förmedla nya strävandens inflytande på samhällslivet.

Men när man kommer in på spörsmålet om statiskt eller dynamiskt samhällsliv, så aktualiseras mycket viktigare problemställningar än den Heckscher berört i sin artikel. Frågan uppställer sig var de källsprång är belägna, från vilka ett konstruktivt och dynamiskt samhällsliv hämtar krafter för vidare utveckling och från vilka ett i statisk förstelning försatt samhälle är ömkligen avskuret. Frågan kan naturligtvis inte uttömmande besvaras här, eftersom ett svar måste bygga på en ingående historisk och sociologisk analys. Men så mycket kan vi säga som att de parlamentariska organen, som de nu är beskaffade, knappast hör till de kraftfullare av dessa samhällslivets källsprång. I själva verket kan det nog tänkas att den under de sista decennierna så starka betoningen av den centraliserade parlamentariska verksamheten hjälpt till att avskära samhället från många av dess kraftkällor, t. ex. från det ursprungliga pulserande livet i folkrörelser, organisationer och en hel del sociala institutioner och grupper. Frågan blir då om det inte förhåller sig tvärtom mot vad Heckscher hävdar: risken för att samhällslivet skall anta en alltmer statisk karaktär blir inte större i och med ett ökat korporativt inflytande utan i och med att parlamentariska organ blir de uteslutande eller huvudsakligen bestämmande samt i och med att en centralistisk parlamentarism blir rådande även inom organisationer och folkrörelser.

Grundfelet i det betraktelsesätt, vilket avvisar korporativt inflytande med samma motiveeringar, som Heckscher angivit i sin artikel, består — där det inte betingas av ren tanke-slentrian — i en blind rationalism, som saknar blick för de dynamiska, energiladdade momenten i samhällslivet och som stirrar sig blind på yttre anordningar och schemata. Parlamentet

företräder utifrån sett "ett gemensamt samhällsintresse på längre sikt". En "organisationsriksdag" synes däremot företräda ett antal bredvid varandra i fack uppräddade statiska intressegrupper. Detta är tydligen allt man ser. Att man inte ser mer ens bland de borgerliga ideologer, som på det ekonomiska området anser sig ha monopol på att förstå dynamiken i det ekonomiska skeendet, är egendomligt men kanske betecknande.

Naturligtvis finns det många fler invändningar mot korporatismen än de två jag här tagit upp från Heckscher, både ideologiska invändningar och sådana som med välbehag dröjer vid s. k. praktiska svårigheter, vilka visserligen aldrig lägger hinder i vägen för den uppfinningsrikedom, som tillämpas vid försvar av den egna saken, men som det verkar så vederhäftigt att påpeka, när man kritiserar andras uppfattningar.

Innan artikeln avslutas vill jag ta upp ännu en I ganska vanlig invändning mot korporatismen. I samma andedrag, som man tillvitar korporatismen en benägenhet att stärka den statiska karaktären hos samhällslivet kan man få höra, att korporatismen kommer att fostra egoism och trångsynthet och minska möjligheterna för en social altruism och kärlek till nästan.

Det är inte lätt att motbevisa denna tankegång. Men det är inte heller särskilt lätt att bevisa att den ärliga sociala altruismen och inriktningen på "det gemensamma samhällsintresset" skulle vara något särskilt kännetecknande och på djupet gående i det rådande parlamentariska samhället. Några allmänna och inte alldeles obebärliga reflexioner i saken kan vi emellertid göra.

För det första finns inom den territoriella sidorepresentation, som även den korporatistiska åskådningen måste räkna med, en plattform för ideellt altruistiskt handlande.

För det andra är det ett psykologiskt missgrepp att sätta altruism i motsättning till egoism. Den altruism, som innebär ett principiellt förnekande av den elementära egoismen hos människan, visar sig inte sällan bära på en hemlig egoistisk belastning. En sådan altruism är ofta förbunden med en egenartad blindhet för de djupaste behoven hos den lidande medmänniskan. Detta är inte förvånansvärt. Den

lidande människans behov kan nämligen inte undgå att i stort vara av egoistisk karaktär. Men egoistiska behov är inte så lätta att förstå sig på för den som själv i en förment altruisms intresse borttränger sin egen egoism.

Medan man alltså har anledning att be Gud bevara sig för vissa slag av "osjälvisk" altruism eller välgörenhet så kan man samtidigt vara förvissad om att hänsynsfullhet och solidaritet mot andra långt ifrån att vara oförenlig med den elementära egoismen tvärtom kan lyfta sig däröver först sedan denna grundläggande egoism erkänts och fått sin beskärda del av livsrummet hos en människa. Och vad som här gäller för den enskilda människan torde också gälla för grupper och organisationer. På denna punkt kan dessutom erfarenheten ge en del inte minst för den renlärige parlamentaristen intressanta lärdomar. All erfarenhet lär, att det i de flesta fall är lättare att komma till ett konstruktivt och för alla parter godtagbart resultat vid förhandlingar mellan olika intressegrupper än vid förhandlingar, som inbegriper olika politiska ideologier. Blint egoistiska prestigebegär tyckas ha lättare att göra sig gällande på den politiskt-ideologiska arenan. Intressen kan vara motsatta utan att fördenskull behöva utesluta varandra: det kan föreligga en relation av ömsesidigt beroende mellan dem. Men motsatta ideologier utesluter varandra i hög grad — kanske inte alltid logiskt men väl psykologiskt: genom den exklusivitetens attityd, som präglar alla dem som har den rätta tron och som kommit närmast Vår Herre i omnikompetens och fritt svävande intelligens...

Vi har nu försökt att någorlunda allsidigt belysa korporatismens problemställningar. Det kan vara mödan värt att avslutningsvis framföra några funderingar om orsakerna till att den allmänna debatt om korporatismen, som vi har här i landet, är så lam och så föga djupgående.

I anslutning till Heckscher har vi tidigare betonat att "ordets makt över tanken" förmodligen har medverkat till att avhålla mången från att diskutera korporatismen. Ordet "korporatism" har ju nämligen kommit till riklig an-

vändning i fascistiska och tidigare konservativa ideologier och därmed fått en i mångas öron otrevlig klang. Emellertid förefaller det egendomligt att man skulle ha låtit så dupera sig av ett ords klang i den politiska debatten, att man inte blivit varse de pockande principiella och praktiska problem, som hänger samman med dagens otvetydigt korporatistiska tendenser. Här ligger en annan hypotes om orsakerna till den ogillande tystnaden och till ytligheten i debatten nära till hands. Det är ju i nuvarande läge och med det rådande parlamentariska systemet utan tvivel mest profitabelt för alla politiska partier att framställa sig som idépartier och "folkpartier" samt att åtminstone officiellt avlysa den s. k. intressepolitiken, ty endast så befinner de sig i det lämpligaste utgångsläget för röstvärningen. Ett intresseparti kan ju aldrig räkna med att få mer än ett begränsat antal röster och måste således duka under i konkurrensen. Klarast framträder denna strävan att framstå som ett idéparti för närvarande hos folkpartiet. Men de övriga partierna är ingalunda, trots att de i några fall klart gränsar till intressepartier, obesmittade av samma strävan. Härom är ju egentligen inte mycket att säga: det följer av det parlamentariska spelets regler. Olyckligt för varje mera mångsidig diskussion av korporatismen är i alla händelser detta förhållande.

Hur som helst: det är en tvingande nödvändighet för alla politiska riktningar och korporationer att i dagens läge med dess markerade korporatistiska tendenser ta itu med korporatismens problemställningar och frågan om korporatismens förenlighet med demokrati. Den syndikalistiska rörelsen har här ett debattämne efter sitt sinne, ett ämne som samtidigt erbjuder möjligheter att få en bättre kontakt med den allmänna debatten i landet än vad syndikalismen hittills haft. Ett deltagande i denna allmänna debatt kräver emellertid en viss kännedom om de argument som förekommer bland dem, som inte utan vidare sympatiserar med ett korporatistiskt betraktelsesätt. Jag hoppas att denna artikel om inte annat skall hjälpa till att sprida en sådan kännedom bland syndikalister.

Antimilitarismen

Av Albert Jensen

Det finns all anledning att efterlysa icke bara "arbetarklassens internationella linje mot krig och militarism", utan även syndikalismens. Existerar det över huvud taget någon "syndikalismens internationella linje mot krig och militarism"? För att den skall existera måste den för det första ha fått ett programmatiskt uttryck och för det andra ha accepterats av den internationella syndikalismen i sådan utsträckning, att man med fog kan tala om den som internationellt godkänd. Men dessvärre finns ingen sådan "linje". Det bör kanske vara ett aktuellt intresse att i första hand uppvisa den ohjälpliga splittring och de motsättningar som råder.

IAA:s sekretariat citerar — så långt vi förstår med gillande — i sin rapport för 1940 ett uttalande av en grupp anarkosyndikalistiska kamrater i England vari bland annat säges följande:

"Kriget har igångsatts av arbetarna i Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Norge o. s. v. i skyttegravarna och på havet, i luften och på fabrikerna. Och häri består deras eget ansvar. Detta är det tragiska: att arbetarna, att den exploaterade klassen i England, Frankrike och Tyskland, så lätt kunde luras av sina respektive länders regerande klasser i den tron att arbetarna i andra länder är deras fiender."

Det enda hållbara i detta uttalande är att det är arbetarnas eget ansvar, att de gått ut i kriget. Men att kriget *igångsattes* av arbetarna var ju ett fullständigt horribelt påstående. Enligt denna grupp av engelska anarkosyndikalister måste det betraktas som lika brottsligt av arbetarna att *försvara* sig som att *angripa*. I

båda fallen accepterade de såväl försvaret som kriget. Och enligt den antimilitaristiska uppfattning, som måste ligga till grund för det engelska ståndpunktstagandet, får ett lands arbetare icke ens göra motstånd mot en fascistisk makts överfall i syfte att underkuva ett folk. Att det norska folkets motstånd mot den nazistiska invasionen skulle vara brottsligt eller uttryck för något slags militarism strider mot de svenska syndikalisternas ståndpunkt. Också mot de spanska. I ett uttalande som gjordes av SAC:s Centralkommitté år 1942 sades bland annat: "Och särskilt vilja vi öppet och helhjärtat ge vårt honnör åt det norska folkets heroiska och som vi hoppas framgångsrika kamp."

I samma uttalande sades också följande: "Obesmittade av den chauvinistiska propaganda, som följt i det pågående krigets fotspår, och trogna våra idéer och socialistiska ideal, konstatera vi ännu en gång vår obrottsliga solidaritet med de underkuvade och förtryckta folken i alla länder. Med samma beundran, varmed vi följde de spanska kamraternas kamp mot den inhemska reaktionens försök att med hjälp av främmande makter slå ned den spirande sociala omdaning och krossa arbetarnas organisationer, med samma intresse och beundran följa vi nu de ockuperade folkens strävan att frigöra sig från det tortyr- och tukthusvälde främmande inkräktare söker påtvinga dem."

Att kunna utpeka arbetarna som igångsättare av krig, därför att de försvarar sig, kräver en kemisk utrensning av varje tillstymmelse till logik. Att ställa det norska folket i paritet med de tyska angriparna är fantastiskt. Det svenska CK-uttalandet tar icke bara avstånd från en dylik tolkning av antimilitarismen, *det innebär därtill ett accepterande av det befrielsekrig som pågick och hade till syfte att befria folken "från det tortyr- och tukthusvälde främmande inkräktare sökte påtvinga dem"*.

Det är uppenbart att den "syndikalistiska linje" den engelska gruppen representerade på intet vis sammanfaller med den linje det svenska uttalandet ger uttryck åt. En avgrund skiljer dem ifrån varandra.

I det principuttalande som SAC:s konstitu-

rande kongress gjorde berördes icke frågan om militarism och krig. Inte heller i det principuttalande som antogs av Londonkongressen 1913. Men antimilitarismen och motståndet mot krig hade så mångfaldiga gånger kommit till uttryck att kampen mot militarism och krig ingick i alla syndikalisters medvetande. Denna kampställning var ett med den syndikalistiska rörelsen. Däremot hade nog aldrig antimilitarismen klart formulerats, och därav kom också vitt skiljaktiga tolkningar.

På den internationella kongress, som hölls i Berlin vid årsskiftet 1922—1923 gjordes en rad uttalanden. I en av resolutionerna fanns följande passus:

"Av samma skäl bekämpar den revolutionära syndikalismen militarismen i varje form och betraktar den antimilitaristiska propagandan som en av sina viktigaste uppgifter i kampen mot det bestående systemet. *Därtill hör först och främst att man vägrar staten sin personlighet, och särskilt arbetarnas organiserade bojkott emot framställningen av krigsredskap.*"

Ordrätt uttolkat skulle detta egentligen innebära varje medlems moraliska förpliktelse att vägra varje personlig medverkan: vägran att fullgöra värnplikt, vägran att låta sig mobiliseras i krig och vägran att ta del i tillverkningen av krigsredskap. Men denna innebörd gjordes egentligen aldrig till den syndikalistiska rörelsens egendom. Och formuleringen avlägsnades småningom.

I den uttolkning av SAC:s principförklaring som gjordes av SAC:s femte kongress, år 1922, fick motsvarande passus följande formulering:

"Syndikalismen bekämpar därför militarismen i varje form och betraktar den antimilitaristiska propagandan som en av sina viktigaste kulturuppgifter i kampen mot det bestående systemet och verkar för arbetarnas organiserade bojkott mot framställningen av krigsredskap och generalstrejk mot krig."

Här hade, som man ser, satsen "att man vägrar staten sin personlighet" försvunnit. Kvar stod bojkotten med tillverkning av krigsredskap. Tillkommit hade "generalstrejk mot krig".

År 1928, då LO gjorde en hemställan till SAC om förhandlingar för en eventuell sam-

manslagning, beslutades genom allmän omröstning vissa direktiv som skulle läggas till grund för SAC:s förhandlare. Och här kom inställningen till krig och militarism till uttryck i följande:

"Organisationen (den genom en eventuell sammanslagning framkomna) förpliktar sig att gå in för en aktiv kamp mot militarism, rustningar och krig med generalstrejken som yttersta kampmedel mot krigsutbrott."

Vid 1935 års kongress antog SAC ett manifest vari bland annat förklarades: "Det är därför den svenska arbetarklassen, upprepande sina traditioner från 1905 och 1914—1918, måste på förhand, måste redan nu låta de maktägande och regerande veta att den aldrig, under inga omständigheter, låter dra sig in i ett krig. Den måste med tyngd och myndighet säga ifrån, att den är beredd att med alla medel, med generalstrejk, mobiliseringsvägran, bojkott mot krigsindustrin etc. kämpa för fredens bevarande och ta de yttersta konsekvenserna av detta ställningstagande."

På den syndikalistiska internationalens femte världskongress i Paris, augusti 1935, diskuterades ingående rörelsens ställning till våldet, till militarism och krig. Beträffande våldet förklarades:

"Den revolutionära syndikalismen erkänner våldet endast som ett försvarsmedel mot de härskande klassernas våldsmetoder i kampen för expropriationen av produktionsmedlen och jorden genom det revolutionära folket... Försvaret av revolutionens landvinningar blir alltså en oundviklig konsekvens av revolutionens seger."

Men det gällde våldet inom det egna landet. Moraliskt och materiellt stöd skulle lämnas i händelse av revolutionära utbrott i andra länder.

Beträffande ställningen inför ett hotande nationskrig, isynnerhet hotet från den växande fascismen, förklarades,

"att kampen mot fascismen inte kan föras i samverkan med bourgeoisin i ett annat land utan endast av varje lands arbetarklass mot sin egen bourgeoisin och att fascismen endast störtas genom den sociala revolutionen".

Om denna sats skulle ha någon mening, så måste det vara den, att om en fascistisk makt

kommer i krig mot en demokratisk makt, så kan arbetarna icke stödja denna demokratiska makt för besegrandet av den fascistiska makten då fascismen "endast kunde störtas genom den sociala revolutionen". Hur man då exempelvis skulle kunna störta den tyska nazismen, som i stor utsträckning stöddes av den tyska arbetarklassen, blev ett problem, då nazismen de facto stöddes av de arbetarmassor som borde göra revolution. Under det senare utbrutna världskriget störtades icke heller nazismen genom en social revolution. Däremot störtades den från sin härskarställning genom militära maktresurser utifrån.

Det förklarades vidare i uttalandet, "att det endast gives en möjlighet att undvika kriget — nämligen avskaffandet av den kapitalistiska bourgeoisien och den krigiska staten, expropriationen av bourgeoisien och producenternas besittningstagande av alla produktionsmedel". Man borde "möta samtliga staters krigsförberedelser genom att förbereda kampåtgärder för att hindra kriget, att redan nu i rustningsindustrierna och alla andra för kriget nödvändiga industrier skapa aktionskommittéer, som, när så kräves, organisera sabotagehandlingar och bojkottaktioner mot dessa industrier och därmed sammanhängande transporter, och vilka därutöver förbereda den revolutionära generalstrejken, som automatiskt bör hindra att krigsmaskineriet sättes i gång".

Om man icke lyckades att hindra krigsutbrottet skulle det bli proletariats uppgift, "att så snart som möjligt förvandla staternas krig till revolutionär kamp, att resa arbetarna och soldaterna mot deras egen bourgeoisier... för att desorganisera armén och dess ekonomiska och industriella basis, för att kunna åstadkomma fraternisering med proletärer i andra krigförande länder, och slutligen för att driva fram den sociala revolutionen till dess att staten och dess militära apparat förintats".

Denna den internationella kongressens uttalande avspeglas sedermera i de flesta av SAC gjorda uttalanden. I ett CK-uttalande av 1937 förklarades, att den syndikalistiska rörelsen avböjer att "under några omständigheter betrakta det nationella kriget som ett medel i proletariats befrielsesträvan. Med alla lämp-

liga former av direkt aktion strävar den efter att hindra regeringarna att inleda krig... Lika bestämt som syndikalismen avvisar staternas militarism, lika bestämt bejaktar den i princip det arbetande folkets väpnade självförsvar under den sociala revolutionen".

1938 års kongress förklarade: "Den syndikalistiska rörelsen är konsekvent motståndare till upprustning och krig mellan de kapitalistiska staterna, därför att dessa krig betyder, att det arbetande folkets blod och kraft offras för främmande intressen. Av dessa skäl avböjer den syndikalistiska rörelsen att under några omständigheter betrakta dessa krig som ett medel i proletariats befrielsesträvan. Med alla lämpliga former strävar den efter att förhindra regeringarna att inleda krig."

Under tiden hade man emellertid kommit fram till det spanska kriget och gjort en del nya erfarenheter. Den kategoriska förkastelsen, som ovan citerade rader från SAC:s uttalanden 1937 och 1938, började få grundskott. Det nationella kriget kunde, förklarade dessa under inga omständigheter bli medel i proletariats befrielse. Det spanska kriget var visserligen till en början ett inbördeskrig, men det förvandlades småningom till ett Spaniens nationella krig mot de fascistiska axelmakterna Tyskland och Italien. De faktiska förhållandena gestaltade sig så, att bevarandet av de revolutionära erövringar som gjorts av det spanska proletariatet blev beroende av Spaniens seger i det nationella kriget mot Tyskland—Italien. Kunde icke kriget, som utvecklats från ett revolutionärt inbördeskrig till ett nationellt krig, vinnas, så var också den syndikalistiska revolutionen dömd att gå under.

Revolutioner kan inte genomföras efter på förhand uppgjorda program, och situationen komplicerades på mer än ett sätt i Spanien. Den ordination som föreskrivits var att den revolutionära kampen för friheten icke kunde sammanknytas med landets vanliga militärapparat. Icke "staternas militarism", icke "de stående arméerna" men milis som ställdes under kontroll av arbetarnas kamporganisationer. Principen är riktig *under förutsättning att den kan genomföras*. Det faktiska förhållandet blev också, att den statliga militärapparaten 1936

upplöstes och arbetarorganisationerna upprättade sin egen milis som förde kriget mot de fascistiska styrkorna, och denna milis stod under arbetarorganisationernas kontroll. Men då arbetarmilisen icke blev tillräcklig i det långa loppet, då segern över de fascistiska makterna endast var möjlig genom enandet och samlandet av alla landets antifascistiska krafter, då möjligheten att skaffa vapen från utlandet gjordes beroende av upprättandet av en samlingsregering och en armé under denna regerings kontroll, ledde detta till att de spanska syndikalisterna tvingades att underkasta sig det oundvikliga och acceptera den statliga militärapparaten, vilket gick utanför det syndikalistiska revolutionsprogrammet.

Då den internationella syndikalistkongressen 1935 förklarade "att kampen mot fascismen" endast kan föras "av varje lands arbetarklass mot sin egen bourgeoisie och att fascismen endast kan störtas genom den sociala revolutionen" så hade nu förhållandena i Spanien blivit de, att den spanska arbetarklassen, vilken resolutionen anvisade att föra kamp mot sin egen bourgeoisie, faktiskt sökte samarbete med den demokratiskt inriktade delen av landets bourgeoisie och i detta samarbete såg arbetarklassens enda chans till seger över fascismen.

"Rättroende" syndikalister i utlandet betraktade denna utveckling med uppenbart misstroende. Det för livet kämpande spanska folket, i spetsen för vilket de spanska syndikalisterna stred med dödsföraktande uppoffring, var ställt inför ett ödesavgörande. Milisväsendet ersattes av en reguljär armé. Men även detta rubbade de programmatiska cirkelarna, ty därmed accepterade de spanska syndikalisterna "statens militarism". Själva var de fullt på det klara med det tvivelaktiga i detta företag, men ställde inför ett tvångsläge valde de försöket att göra det bästa möjliga av den situation de icke kunde förändra genom egna krafter.

I trenne avseenden bröts således den "internationella linjen". Syndikalisterna i Spanien måste ta del i det nationella kriget, acceptera statens militarism och samverka med den egna bourgeoisien. Verkligheten anpassade sig icke till teorien.

Vid 1938 års internationella syndikalistkon-

gress i Paris (oktober—november) hade de franska representanterna kommit så långt att de framförde den meningen, att det kunde tänkas fall då arbetarnas deltagande i kriget var nödvändigt. Den vid 1922 års kongress antagna principförklaringens punkt i militärfrågan omskrevs och satsen som krävde "att man vägrar staten sin personlighet" försvann i en fallucka. Den hade blivit ohållbar inför den spanska verkligheten. Bojkotten av "råvaror och övriga förnödenheter som är mest nödvändiga för krigföringen" försågs dessutom med en reservation: "förutsatt det icke gäller land där arbetarna genomföra en social revolution, då man naturligtvis måste göra allt för att hjälpa dem". Denna omskrivning var knappast på något sätt klarläggande.

Det första märkbara tecknet på att de gamla formlerna icke längre kunde täcka den nya verkligheten kom med SAC:s kongressuttalande 1938, där parollen visserligen fortfarande var: "Klasskamp i krig som fred" och under det eventuella oförhindrade kriget skärpande av klasskampen "till en omedelbar kamp för den sociala revolutionen", men där man gjorde det avgörande tillägget: "I länder som utsätts för fascistisk invasion, måste arbetarna sträva fram mot den sociala revolutionen *utan att spela över segern i fascisternas händer.*"

Här skyntades en begynnande omvärdering. Den demokratiska ordningen värderades högre än den fascistiska regimen. Man måste akta sig för att förhjälpa fascismen till herravälde. Det var de syndikalistiska ungdomarna som pressade fram detta nyktra erkännande. Och på ungdomsförbundets kongress 1939 förkunnade man: "För Sverges arbetare framstår det som en oavvislig nödvändighet att till det yttersta försvara sig mot fascismen i vilken gestalt den än framträder. Varje kapitulationspolitik måste avvisas, antingen den yttrar sig som reformistisk undfallenhet eller 'ultrarevolutionär' likgiltighet för de begränsade friheternas värde."

Till 1940 års CK-möte framfördes från ungdomssyndikalisterna ett uttalande i vilket det hette: "Syndikalisterna vill göra sitt yttersta för att försvara t. o. m. en begränsad frihet, även när den som i dag hotas av utländska erövrare."

CK sammanträdde just under de dagar tyskarna invaderade Norge och Danmark.

Men det blev först 1942 års kongress som antog ett uttalande i vilket det förklarades: "För arbetarklassen kan det icke vara likgiltigt om den tyska nazismen blir i stånd att påtvinga hela Europa totalitära statsregimer, genom vilka såväl all demokrati som all socialistisk arbetarrörelse utraderas." Och med hänvisning till 1938 års uttalande, att "icke företa sig något som spelar segern över i händerna på fascismen" gjordes följande uttolkning av denna passus: "Det förpliktar att icke företa något, som kan undergräva motståndet mot en inträngande fascistisk makt. Det kan icke råda tvivel om, att folket är för motstånd till det yttersta."

Om detta uttalande över huvud taget skulle ha någon mening, så måste det innebära ett tillfälligt avvisande i den givna situationen av tidigare taktiska uttalanden. Det underströks nämligen också i uttalandet, att SAC fasthöll vid sin principiella fiendskap mot krig och militarism. Men om man ville tillämpa tidigare rekommendationer om mobiliseringsvägran, bojkott av krigsindustrin och generalstrejk så var det uppenbart, att ett sådant förfarande innebar att man "undergrävde motståndet mot en inträngande fascistisk makt" och hjälpte till att spela segern över i fascismens händer. Detta avvisades således. Med avvisande av de förut rekommenderade aktionsmedlen har åtminstone SAC för sin del i den nu givna historiska epoken ändrat ståndpunkt vad det gäller överfallskrig från fascistiska makter. Och i kraft av tidigare av SAC gjorda uttalanden om den ryska imperialismen, så har denna ställts i full paritet med fascismen, och uttalandet måste därför också gälla ett eventuellt överfallskrig österifrån. 1942 års kongress fogade till det ovan citerade uttalandet: "Det kan inte råda tvivel om att folket är för motstånd till det yttersta." "Motstånd till det yttersta" måste innebära ett bejakande av försvaret, av försvarskriget, ett bejakande av "det nationella kriget" som försvarskrig, liksom ett bejakande av "statens militärväsen" eftersom ett försvar mot ett överfallskrig under nuvarande förhållande icke kan tänkas föras utan med hjälp av

"det nationella försvaret" och "statens militärväsen", allt saker och ting som tidigare avvisats i såväl internationella som svenska uttalanden i frågan. Eljes måste uttalandet vara utan mening.

Så länge SAC upprätthåller dessa beslut har SAC också frångått den ursprungliga "syndikalistiska linjen". Därmed måste det också fastställas att SAC icke har ett motsägelsefritt antimilitaristiskt program. Visserligen framträder då och då enstaka ropare i öknen, att man måste tillbaka till den "rena antimilitarismen" och till "gamla klara linjer". Men då detta skulle innebära att man skulle tillämpa en taktik med mobiliseringsvägran, bojkott mot den egna krigsindustrin och tillgripandet av generalstrejk, som skulle förhjälpa en eventuellt angripande diktaturstat till herravälde i landet, så är ett sådant "tillbaka" omöjligt att acceptera.

Den kommitté som tillsattes 1946 för utarbetande av ett nytt principuttalande även omfattande militärfrågan och som fortfarande är i arbete har genom ett slags kategoriklyvning av krigen sökt komma närmare en lösning. I det förslag som framlades för 1950 års kongress hette det bland annat:

"Om det mellan demokratiska länder uppstår krigsfara, måste folken i de olika länderna träda i förbindelse och tillgripa direkta aktioner mot kriget: mobiliseringsvägran, bojkott av krigsindustrin och som yttersta medel generalstrejk, under förutsättning av ömsesidig solidaritet mellan folken. Hotas däremot länder av angrepp från totalitära stater, måste det betraktas som en naturlig uppgift för den demokratiska socialismens anhängare, och därmed för syndikalismen, att icke företa sig något som kan spela segern i händerna på den angripande despotin."

I det första alternativet upprätthålles den gamla "linjen"; i det andra krigsalternativet tillämpas de reservationer som beslutats 1938—1942, men ingen kan undvika att se att man i detta andra alternativ undviker ett positivt ställningstagande, till och med ett sådant som logiskt måste följa av de senaste besluten.

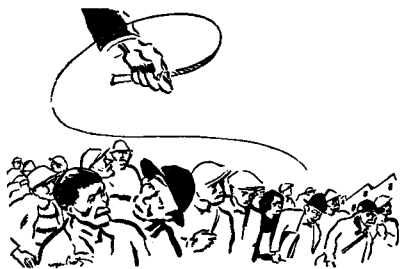
Förklaringen till detta måste sökas i det förhållandet, att de svenska syndikalisterna i en viss utsträckning är "rena pacifister" som av-

visa allt slags militärväsen och allt slags försvar, t. o. m. försvar mot fascism och bolsjevism. Man vägrar att erkänna det militära försvaret som ett medel till frihet. När man icke kan underkänna logiken hänvisar man — icke utan visst fog — till känslan som en konstitutiv faktor. Man skräms bort av den logiska slutledningen och är rädd att dess seger kan leda till en allt för allvarlig decimering av medlemskapet. Och den fruktan är icke obefogad. Deras slutledning blir då: Låt det vara som det nu är. Det har icke större betydelse vilken bekännelse vi avfattar, ty vår rörelse är så liten; större betydelse har det att vi håller samman i ömsesidig tolerans intills det inträder ljusare tider. Och det kan ja också vara en ståndpunkt.

Vad vi emellertid måste konstatera är, att det icke längre finns någon internationell syndikalistisk linje i militärfrågan. Den finns lika litet som någon "arbetarklassens internationella linje mot krig, kapitalism och diktatur". Vad som en gång varit i detta avseende är söndertrasat i det ena som det andra fallet. Vad som avgjort medverkat till bortfallet av en internationell linje är det förhållandet, att ingen internationell syndikalistisk kongress hållits

sedan 1938 och därmed ingen möjlighet kunnat prövas till omformulering av gamla teser i linje med en ny verklighet. De spanska syndikalisterna tvekade icke att kämpa med militära vapen, icke ens när de blivit besegrade och en halv miljon drivits ur landet över den franska gränsen. I tiotusental lät de enrullera sig i motståndsrörelsens militära kadrer för att fortsätta befrielsekriget mot fascismen. De svenska syndikalisternas avvisande av mobiliseringsvägran, bojkott mot krigsindustrin och generalstrejk vid fascistiskt angreppskrig ligger visserligen på det negativa området, men man kan icke helt springa ifrån konsekvenserna, i varje fall icke ifrån den konsekvensen att denna negativa inställning bryter den internationella syndikalistiska linjen.

Man kan till nöds och tillsvidare acceptera det ståndpunktstagande som kommit till uttryck i den formulering som kommittén för principuttalandet kommit fram till, men det måste för alla vara uppenbart, att en rörelse som vill något positivt i så omfattande grad som den syndikalistiska, icke i längden kan nöja sig med att ingenting vilja i en så viktig fråga som försvaret för friheten mot despotiens makter.

Folkdemokratien

Av Ivar Bergegren

Demokrati är folkvälde och folkdemokrati folkligt folkvälde, varmed begreppets upphovsmän tydligen menar det verkliga, fullkomliga, effektiva folkväldet i motsats till den kapitalistiska demokratin som lider av motsättningen mellan mer eller mindre demokratiska styrelsemetoder på det politiska och minoritetsvälde på det ekonomiska området. Frågan är om folkdemokratin kanske representerar ett framsteg i jämförelse med den kapitalistiska demokratin. Det kunde vara tal om framsteg i fall att folkdemokratin, under bibehållande av fria styrelseformer, på ett effektivt sätt förverkligade eller åtminstone eftersträfvade allas medbestämmanderätt också inom näringslivet. Personer som inte fäster något större värde vid politiska och kulturella friheter är kanske t. o. m. benägna att godta en ny samhällsordning som avskaffar den traditionella politiska friheten, men förverkligar ekonomisk rättvisa, ekonomisk likställdhet och medbestämmanderätt på arbetsplatsen. En analys av den utveckling, som sedan 1945 pågått i Östeuropa, ger emellertid vid handen att den s. k. folkdemokratin inte endast avskaffar de demokratiska fri- och rättigheterna i sedvanlig mening utan att den också, efter en kort övergångstid av skenbar arbetardemokrati, utmynnar i ett nytt fåtalsvälde i näringslivet vars hänsynslöshet vida överträffar den kapitalism, som i dag härskar i de gamla industriländerna.

Folkdemokratin är bolsjevismens uttrycksform väster om Sovjetrysslands gränser — åtminstone delvis. Man kan inte förstå dess väsen och arbetsmetoder utan att känna till leninismens teoretiska utläggningar och praktiska

strävanden, men dessa idéer och metoder räcker inte till för att definiera folkdemokratin som också måste ses i samband med den nya ryska imperialismen. Man kan säga att den moderna folkdemokratin är av betydligt större livs- och utvecklingskraft än 20- och 30-talets leninism; denna hade endast sin socialrevolutionära dynamism att bygga på men tvingades samtidigt att räkna med andra socialrevolutionära strömningar, medan den folkdemokratiska expansionen efter andra världskriget har en stormakts väldiga resurser bakom sig och inga socialrevolutionära konkurrenter i väster. Den icke-totalitära, fria, demokratiska, frihetliga socialismen (vi avser här olika ideriktningar, både reformistiska och revolutionära) på den europeiska kontinenten är för längre tid framåt försvagad och delvis helt besegrad. Det är i dag närmast socialreaktionen i väster som håller folkdemokratierna stängna.

Bolsjevismen, som före 1917 framförallt präglats av Lenins starka personlighet, anknöt teoretiskt till den europeiska marxismen som i stort sett anpassade sig efter den borgerliga demokratins politiska metoder; socialismen uppfattades dock inte såsom ett kommande diktatorsystem. Helt annorlunda är det hos Lenin och hans vänner som hyste förakt för massrörelsen och i stället satte alla sina förhoppningar till en elit bestående av "yrkesrevolutionärer" som på proletariatets vägnar skulle eftersträva makten och införa en ny social ordning. Bolsjevikernas marxism anslöt sig till Marx' teori om proletariatets diktatur såsom övergångsform mellan kapitalism och socialism, den är nedlagd i läromästarens kritik av de tyska socialdemokraternas Gothaprogram. Den som någon gång studerat Första Internationals historia är böjd till uppfattningen att även Marx' auktoritära och arrogant personliga karaktärsdrag samt hans på maktcentralisation inriktade politik inom internationalen direkt nedärvt till de moderna bolsjevikerna. Hos Lenin och andra av hans krets var dock det ofta cyniska och brutala maktsträvandet förenat med en rentav puritansk personlig etik och ett strängt åsidosättande av ledarnas materiella intressen. Efter den utveckling bolsjevismen faktiskt genomgått under de senaste tre årtiondena är det dock uppenbart att den

ryska revolutionära marxismen egentligen bara varit en ny och tidsenlig uttrycksform för gamla drag och tendenser hos den ryska intelligensen — ett samhällsskikt som gång på gång rebellerat mot överklassen. En Rysslandskännare och -älskare, Nötzel, skrev 1916: "Den ryska intelligensen är ett despotismens barn och eftersträvar med egna medel en ny despotism. Den är inte intresserad av andlig och politisk frihet i och för sig, utan endast av social rättvisa. "Hos ryska folket", fortsätter han, "har känslan för den fria personlighetens värde ännu inte utvecklats, och innan den inte får tillträde till det ryska folkets själ kommer despotism i växlande former att bli dess oundvikliga öde". En modern form är bolsjevismen.

Amerikanen Burnham som tillämpat den marxistiska undersökningsmetoden för att bevisa det verklighetsfrämmande i den marxistiska profetian om socialismens annalkande, påpekar ett intressant förhållande när han säger att ingen revolution direkt proklamerar de mål som den faktiskt tenderar till. Således är vi i dag av den uppfattningen att 1789 års franska revolution varit den moderna kapitalismens politiska genombrott; men revolutionärerna uppställde inte som sitt mål införandet av en kapitalistisk klass- och utsugningsordning, utan frihet, jämlikhet och broderskap. På samma sätt, säger Burnham, är 1917 års ryska revolution endast ett led, ett mera våldsamt utbrott under utvecklingen mot de stora organisatörernas (direktörernas, the manager's) herravälde som pågår i alla länder. Burnhams teori kan ha något för sig, men den säger ingenting om den ryska samhällsomdaningen. En viktig faktor ligger i det faktum att bolsjevismen i ursprunglig betydelse är kännetecknande för sådana länder som hittills inte utbildat ett modernt industrikapitalistiskt samhälle. Denna nya samhällsform har i västerlandet burits upp av borgardömet. I öster, där massorna fortfarande levde under halv- eller helfeodala former av utsugning och förtryck, där det infödda borgardömet inte hann i kapp med västerlandets industriell-kapitalistiska revolution var det för social rättvisa kämpande intellektuella som satt sig till uppgift att industrialisera landet, naturligtvis i folkets intresse. Men denna industriella revolution utan borgarklass,

i stället ledd av totalitära partier, framskappar på samma sätt som den tidiga kapitalismen nya former av utsugning och förtryck som är desto grymmare och effektivare som diktatorerna förfogar över tekniskt högre utvecklade och mera förfinade medel till genomförande av åsiktsförtryck, politiskt tvångsvälde och ekonomisk maktkoncentration än borgardömet årtiondena efter 1789. Därför måste utvecklandet av demokratiska livsformer i öster bli svårare än den varit under den västliga kapitalismen; därför hotar de nya regimerna i öster t. o. m. den gamla ordningen i demokratiska industriländer. När efter andra världskriget den ryska expansionen en gång utlösts och lavinen börjat rulla västerut, medförde den ryska ockupationen på Balkan och i Östeuropa bolsjeviseringsprocesser av liknande art som den som pågätt i själva Ryssland 18 år tidigare; rytmen och etapperna var delvis andra, men målet syntes vara detsamma. Dessutom fanns och finns dock en djupare skillnad. De kommunistiska usurpatorerna stödjer sig inte på spontana revolutionära folkrörelser på samma sätt som år 1917 i Ryssland, utan ockupationen utlöser sådana folkrörelser som från början dirigeras av ockupanterna, om än med skiftande medel och inte efter helt enhetliga mönster, och den stora omvandlingsprocessen framstår därför mindre som resultat av en folklig resning än som ett led i rysk koloniseringspolitik, den drabbar ju också redan industrialiserade länder med egna demokratiska livsgrundvalar. Lenin trodde ännu på världsrevolutionen, Stalin tror endast på makt. Han eftersträvar ett ryskt världsrike, de nya folkdemokratierna är dess provinser.

För stora folkmassor i de östeuropeiska länderna, Östtyskland medräknat, framstod den ryska inmarschen under krigets sista skede såsom en befrielse från fascism och nazism. Bolsjevikerna hade en viss good will hos folken. 1939 års pakt mellan Ribbentrop och Molotov var glömd, ryssarnas insatser eller förmenta insatser och lidanden under kriget hade skaffat dem sympatier, folk kom ihåg de kapitalistiska demokratiernas under många år hitlervänliga politik och det stora landet i öster tycktes trots alla brister i princip representera den sociala rättvisans sak i motsats till västerlandets kapi-

talism. Om den ryska terrorismen visste endast få människor besked — bland dem syndikalisterna och anarkisterna som tillsammans med socialrevolutionärerna blivit bolsjevismens första offer i början av 20-talet. Vill man ha ett exempel på den gränslöst naiva tilltro som även intelligent personerna ännu så sent som för 9 år sedan satt till Rysslands "progressiva" funktion i andra världskriget behöver man bara läsa en annars så stimulerande och frihetligt konciperad bok som engelsmannen G. D. H. Coles "Russia, Europe and the future" (Ryssland, Europa och framtiden). När teoretiskt skolade och t. o. m. en smula syndikalistiskt influerade tänkare som Cole till den grad kunde felbedöma det ryska systemet, så förstår man att arbetarmassor i öster åtminstone var beredda att ge ryssarna och deras agenter i väster en chans. Ett propagandavapen som verkade till deras förmån var enhetsidé. I många länder, t. ex. i Tyskland, var den uppfattningen förhärskande att arbetarrörelsens splittring varit den huvudsakliga eller t. o. m. den enda orsaken till Hitlers inrikespolitiska seger. Att detta knappast kan vara den absoluta sanningen visar den spanska arbetarrörelsen, som trots djup splittring lyckats ta upp kampen mot den nationella fascismen och under tre år kämpa mot Franco och internationella fascistiska band. Men i de ryssockuperade länderna blev enhetstanken en myt, en tro som grep arbetarna och överallt kom till uttryck i bildandet av enhetspartier, som snart helt likriktats av i Moskva utbildade kommunister. Låt oss öppnet medge det beklagliga faktum: också många syndikalister ramlade i den fällan och upptäckte misstaget för sent, utan att kunna dra sig tillbaka. En del gjorde också karriär och identifierar i dag sina intressen med den nya östeuropeiska herrekastens.

För den stora massan försiggick regimförändringen i former som liknade en samskyldig social revolution. Det hände en hel del som de allierade lyckades hindra i väster: fascister utdrevs, folket övade snabbjustis mot allmänt kända nazistiska förbrytare, fabriker ockuperades, reaktionära direktörer avpolletterades, en del kapitalister lämnade sina ägodelar i sticket, många exproprierades genom direkt aktion, arbetarna bildade råd på arbets-

platserna, antifascistiska kommittéer på lokala grundvalar bildades m. m. Är det att undra på att många trodde frihetens och den sociala rättvisans stund kommen? Förvaltningen övertogs av ryssvänliga, kommunistbetonade samlingsregeringar, i Östtyskland av ryssarna själva; överallt sanktionerades den nya industriella ordningen och omedelbart genomfördes genom lagstiftning en motsvarande agrarreform: storgodsen styckades och nya bondgårdar skapades. Ett större antal arbetare, som aktivt deltagit i de första månadernas ryssdirigerade revolution, avancerade till ledande poster i fabriker, kommuner, förvaltningen och regeringarnas ämbetsverk. För dem var den sociala frågan löst, men folkmassorna vaknade snart, för att upptäcka att det hela endast var grundvalen och förutsättningen för bildandet av en ny herreklass under utländsk kontroll, en herreklass som mästerligt efterhärskade de metoder som utbildats av de just störtade och besegrade fascistiska och nazistiska regimerna.

James Burnham, som inte förnekar sin marxistiska skolning, efter att under många år ha varit trotskismens främste representant i USA, beskrev redan under kriget (i sin *Managerial revolution*) de former under vilka ryssarnas frammarsch skulle avspela sig i hela Östeuropa: "Samtidigt med Röda arméns framträngande övertar överallt — i de baltiska staterna, i Östpolen och i Bessarabien — arbetare och bönder kontrollen över industrierna och jordbruksverksamheten och undantränger kapitalisterna, så vitt som de inte redan tagit till flykten. Under en kortare tid uppmuntras de också till dessa aktioner av de ryska representanterna. Det kommer till en skenbar arbetarrevolution. Kapitalisterna fråntas sin makt, vilket visserligen i dessa små länder inte är någon konst. Men sedan börjar, nästan utan uppehåll, nästa etapp — under mycket lättare villkor än i sinom tid (under 20-talet) i Ryssland. Massorna tämjas; röda armén och GPU är i dag fullvuxna och kapabla för dessa uppgifter. De nya herrarna — naturligtvis inga nya kapitalister, utan de ryska managers och deras representanter — övertar ledningen för de nyövrade fabrikerna, gruvorna och bankerna. Arbetarkontrollen förvanskas till ett tomt begrepp, medan soldater och poliser skapar respekt för de nya managers "diktat". Med dessa ord sade

f. d. bolsjeviken Burnham hela sanningen om den process, som då inletts och 4 år senare skulle fortsätta i hela Östeuropa.

Trots en del nationellt betingade skillnader i utvecklingen försiggår de östeuropeiska "massornas tämjande" i stort sett efter ett enhetligt schema i alla östliga länder. Å ena sidan koncentreras den politiska makten hos Kommunistiska partiet, och koalitionspartierna rensas gång på gång ut tills de kvarlevande kan anses vara hundra procentigt säkra, skräckslagna medlöpare. Val av folkrepresentation organiseras efter fascistiska mönster — parlamentsmandatens fördelning uppgörs före valen, som därigenom förvandlas till enkla massdemonstrationer under polisbevakning. Polisen blir den nya statens fasta fundament, radion likriktas, i skolorna införs ryska metoder, domstolsväsendet reformeras och ställs i tjänst hos det härskande partiet, stora skådeprocesser mot dess fiender genomförs då och då. Medan under regimens första etapp fascister, nazister, reaktionära kapitalister fängslas, dödas, deporteras — mestadels utan åtskillnad, utan rättsliga garantier, helt enkelt i den formen att vissa befolkningsskikt, inte minst de intellektuella, sätts i koncentrationsläger för att där utrotas genom ett raffinerat genomtänkt svältsystem, som är ännu tusen gånger omänskligare än Hitlers gasugnar, förklaras senare vänsteroppositionen för huvudfienden. De som i dag fyller Östtysklands fängelser och koncentrationsläger är framförallt socialdemokrater och anhöriga till borgerliga vänstergrupper.

Den nya klassbildningen pågår dock inte bara i politisk riktning, utan också socialt. Metoderna är olika i näringslivets skilda sektorer, men linjen överallt densamma. Vi pekar här på några exempel i Östtyskland, där i dag 600.000 arbetare är sysselsatta i statliga ("folkägda"), lika många i privatägda, 350.000 i direkt ryssförvaldade företag — alla dessa sektorer inom det östtyska näringslivet styrs efter samma principer; där har arbetarna uppdelats på så många lönekategorier att det inte längre kan vara tal om några gemensamma intressen för dem alla. Arbetsaktivisterna bildar en privilegierad klass med stora förmåner som kommer direkt efter de ledande direktörernas; lönerna graderas efter prestationerna och

grundlönen är i dag fullständigt avskaffad. Systemet kom ännu krassare till uttryck så länge som ransoneringen gällde för de livsviktiga varorna. Detta är i dag fortfarande fallet t. ex. i Rumänien, där livsmedelskorten är uppdelade efter sex klasser mellan aktivisten och folkpensionären som får minst. De höga ransonerna för klass I får inte ens offentliggöras. Naturligtvis är också arbetsprocessens ledning strängt auktoritärt organiserad. I Östtyskland t. ex. ligger, enligt en rysskontrollerad Berlittidning, numera "hela ansvaret för planernas uppfyllande och produktionens organisation uteslutande hos direktörerna", som inte tillsätts av arbetarna. Genom införandet av normsystemet och prestationslönen är arbetarklassen hopplöst kategorikluven — på ett sätt som aldrig skulle vara tänkbart i de kapitalistiska demokratierna. Läger vi här till spion- och polissystemet på arbetsplatsen som garanterar att valen av fackliga arbetsplatsrepresentanter utformas till enhälliga demonstrationer för stalinistiska kandidater, och att eventuella sabotörer av "enheten" avlägsnas, berövas arbete och existensmöjlighet, så är bilden av den östeuropeiska folkdemokratin komplett. Kulturellt är i dag alla skolor, universitet samt konsten och litteraturen hundra procentigt likriktade efter de ryska förebilderna; den "borgerliga objektivismen" har ersatts med marxistisk-leninistiska undersökningsmetoder vars resultat är i förväg fastställda, så att hela vetenskapen liksom konsten endast tjänar till att glorifiera regimen och smutsa ner alla andra livsformer, idéer och uppfattningar som förekommer väster om järnridån.

Apropå järnridån så är den visserligen inte helt tät högst uppe i norr, i Finland, samt har ramlat sönder längst nere i söder, i Jugoslavien, men för övrigt så håller den på att förstärkas och förankras, så att det är mycket svårt att i dag analysera de oppositionella företeelser som kunde visa sig i den ryska inflytelssfären. Efter allt att döma, så yttrar sig oppositionella stämningar framförallt i två riktningar: stora massor längtar helt enkelt efter samma levnadsförhållanden som folken i väster åtnjuter, och alla kapitalismens brister glöms bort inför de undernärda östbornas svältfantasier som — t. ex. i Tyskland — naivt bru-

kar tala om "den gyllene västern" när de menar landet å andra sidan zongränsen. Den oppositionen är dock relativt ofarlig för ryssarna och deras ståthållare, medan den andra som i all korthet skulle kunna betecknas såsom den titoistiska, tydligen utgör deras värsta mardröm. Å denna sidan järnridån har tyvärr socialismen allvarligt försvagats efter erfarenheterna med socialismens totalitära urartningar i öster. Förstatligandena i Frankrike och England kan knappast betecknas som någon form av socialism alls; de demokratisk-socialistiska partierna i väster nöjer sig med krav på respektive genomförandet av en statsdirigerad socialpolitik som har ännu mindre med socialism att göra, även om den innebär effektiva förbättringar av massornas läge inom en samhällsordning som kännetecknas av en blandning mellan olika privata och kollektiva ägandeformer, däribland även några sociala såsom t. ex. konsumentägda industrier och producentkooperativa företag. Den västenuropeiska kapitalismen har bibehållit demokratins grundvalar, men visat sig vara oförmögen att samordna kontinentens ekonomiska resurser så att länderna utanför den totalitära sfären av egen kraft inte kunnat klara sig vilket endast hade varit möjligt efter federativa, frihetlig-socialistiska och kooperativa riktlinjer. Eftersom en sådan lösning visade sig vara omöjlig efter andra världskriget, fick Europa acceptera den omfattande

amerikanska hjälpen som dock även innebär att Amerika aktivt och på många vägar stöder demokratins kapitalistiska krafter. Detta är läget just nu, vilket också medför att folkdemokratierna i öster inte möter någon mera allvarlig socialistisk opposition i väster, samt att det praktiska valet endast står mellan det totala tyranniets och den relativa frihetens system. Detta utesluter dock inte att ansträngningar görs för att arbeta för samlandet av element som skulle kunna bilda "en tredje kraft" mot både den totala ofriheten och den ofullkomliga demokratin. Praktiskt taget kan detta arbete dock endast pågå där det finns relativa friheter; uppgiften är därför inte att krossa den ofullkomliga demokratin, utan att utveckla den och göra den mera fullkomlig, d. v. s. att överföra demokratins tanke på det ekonomiska området. Försvaret mot femte kolonner inom de demokratiska länderna samt mot eventuella hot utifrån organiseras av statsmakterna i västerlandet och de flesta frihetliga socialister torde inte vara benägna att företa sig något som kunde spela makten i händerna på de totalitära staterna; detta har emellertid föga med problemets verkliga lösning att göra som endast kan bestå i en frihetlig-socialistisk nyorientering av demokratin i Europa. En sådan skulle också kunna påverka folken i öster som önskar socialt framsteg i frihetens atmosfär på samma sätt som vi.

Ryska metoder

Av Sverre Bjurman

En betecknande historia inträffade då ett flygblad med titeln "Proletärer i alla land, förena er", utdelades. Det förbjöds av ryske kommandanten. Vi är, sade han, segrare och inte befriare, förbrödring med amerikanerna, aldrig! Med samma motivering förbjöds också Internationalen (sången, red.) den första maj 1945.

Det är C. J. Björklund som står för ovanstående i en korrespondens från Österrike.

Historien harmonierar föga med den bolsjevikiska teorin, men så mycket mera med Sovjets politiska gärning. Med hjälp av de ryska bajonetterna upprättade Sovjet sitt välde i Östeuropa efter kriget. Vad ryssarna efterlämnat är icke frihet utan herravälde. Även de österrikiska arbetarna, som åtminstone i viss omfattning trodde att ryssarna kom som befriare, fick klart besked, att de kom som segrare. De tänkte också stanna kvar som segrare, fast i det stycket har de rönt bittra misräkningar. Den österrikiska arbetarrörelsen föll aldrig i den ryska bolsjevismens armar.

De metoder ryssarna tillämpade i de olika länderna är välkända. I de provisoriska regeringarna, som överallt i Östeuropa tillsattes efter ockupationen, tilldelades alltid bolsjevikerna de tre viktiga ministerierna: justitieministeriet, försvarsministeriet och inrikesministeriet. Med dessa trenne departement i sina händer blev ryssarna snart enväldiga. Med hjälp av försvarsministerposten disponerade de över armén. Med hjälp av justitieministeriet förfogade de över bestraffningen. Med hjälp av inrikesministeriet förfogade de över polisstyrkorna, ordningspolisen och den hemliga

statspolisen. Polisen företog masshåktningar av bolsjevismens motståndare; i stor utsträckning deporterades de till ryska slavläger. Rättsväsendet och domstolarna fällde domar på löpande band mot antibolsjevikerna. Polis och domstolar blev terrorinstrument som arbetade efter ryska anvisningar och spred skräck bland folket. Som yttersta maktmedel stod de upprättade arméerna till förfogande för den "nya ordningen". Detta system fungerade perfekt överallt där ryssarna ensamma var ockupationsmakt. Småningom förverkligades den bolsjevikiska partidiktaturen som förvandlade respektive länder till ryska satelliter.

Men i ett par länder, Österrike och Tyskland, blev ryssarna icke ensam ockupationsmakt. Där indelade man länderna i fyra ockupationszoner: rysk, brittisk, fransk, amerikansk. Detta är förklaringen till att varken Österrike eller Tyskland ännu kunnat förvandlas till ryska satelliter, men också förklaringen till att dessa länder ännu icke fått fred, tack vare den ryska politiken. De allierade har utan resultat hållit över 200 sammanträden med ryssarna om Österrikes fred.

I Österrike hade det lyckats bolsjevikerna att i den provisoriska regeringen placera bolsjevikern Honner som statssekreterare i inrikesministeriet. Denne Honner fick hand om polisväsendet och skyndade sig att plocka in så många samvetslösa redskap som möjligt i poliskåren. Polisen var ju överallt redskap för bolsjevikernas politiska inflytande. Polisen skulle även här göras till ett redskap för bolsjevikernas övertagande av makten. Men i Österrike hade man icke samma framgångar som i de andra staterna i Östeuropa. Vid de allmänna val som företogs 1945 föll Honner igenom och en socialdemokratisk fackföreningsman Helmer sattes i Honners ställe.

Helmers uppgift blev att sanera polisinstitutionen. En del kriminella element, som utnämnts av Honner, var de första som fick åka ut. Men de bolsjevikerna som placerats i kåren och icke gjort sig skyldiga till särskilda förseelser avskedade man inte. Därav kommer det sig att antalet bolsjevikerna inom polisväsendet ännu är stort. Enbart bland Wiens omkring 1.000 poliskonstaplar fanns det ännu år 1950 360 bolsjevikiskt organiserade.

Inom den ryska ockupationszonen blev det regel att ockupationsmyndigheterna förklarade avskedandet av bolsjevikpoliser för ogiltigt, och den avskedade satt kvar på sin post. Det hjälpte icke att hans lön drogs in. I Niederösterreich finns det fortfarande en polis som med ryssarnas stöd sitter kvar trots han sedan två år icke erhållit någon lön av Österrike.

Den österrikiska regeringen förklarar emellertid nu, att avskedade kriminalpoliser är att betrakta som agenter för främmande makt. Om de gör en polisundersökning blir de skyldiga till hemfridsbrott, och använder de vapen betraktas de som vanliga förbrytare.

Inte ens de ryska bajonetterna har förmått skaffa de österrikiska bolsjevikerna politiskt inflytande på landets styrelse. Sedan 1947 har det bolsjevikiska partiet befunnit sig på ständigt tillbakagång. Den gång de ryska bajonetterna försvinner från Österrike kommer också den sista resten av bolsjevikiskt inflytande att försvinna.

Jämsides med försöken att på det politiska området söka åstadkomma all den oro, som möjligtvis kan åstadkommas, söker Sovjet genom sitt propagandaorgan Kominform och den under denna sorterande Fackliga Världsfederationen att åstadkomma all den ekonomiska skada i demokratiernas inre ekonomiska liv som är möjligt. Under sken av att vilja befrämja arbetarnas ekonomiska intressen som löntagare har bolsjevikerna igångsatt den ena aktionen efter den andra under den "klara lönestridens" form. 1949 var ett i detta avseende särskilt livligt år med stora aktioner och generalstrejker i Frankrike och Italien m. fl. länder.

Den franska syndikalisten Rénée Lamberet, som upplevde de av bolsjevikerna igångsatta generalstrejkerna i Frankrike omvitnade dessa striders karaktär. Bolsjevikerna, skrev hon, inledde strejkerna *"uteslutande i politiskt syfte"*. "Det skulle strejkas för att skada landets ekonomiska liv, att splittra arbetarna, att utsätta förvirring." "Strejkerna är således detaljer i det kalla kriget och skall tjäna till att demoralisera folken hitom järnridån"; *"att bringa arbetarna till svält och umbäranden, göra dem mogna att motta det moskovitiska evangeliet"*.

"Rena löneaktioner" har man rekommenderat oss syndikalister att stödja *"även om kommu-*

nisterna söker utnyttja dem för sina intressen". IAA:s femte kongress 24—31 augusti 1935 varnade mot detta slags strejker i följande ordalag:

"Kongressen varnar arbetarklassen för den farliga taktik, som tillämpas av de fackliga organisationer som är knutna till politiska partier — en taktik som medvetet användes för att lyfta dessa partier till makten i syfte att skapa en ny proletariats diktatur, lika ödesdiger som den fascistiska."

Man försvarar sig visserligen med den invändningen, "att söka utnyttja en strid är inte detsamma som att de (bolsjevikerna) kan utnyttja den". Men i strejker av den art som igångsätts för politiska syften, sådana som Rénée Lamberet skildrar dem, sammanfaller alltid försöket att utnyttja dem med själva utnyttjandet. I det exempel, som analyserades av den franska syndikalisten, var försöket att utnyttja den "klara lönestriden" och förmågan att utnyttja den helt och fullt sammanfallande. Försöket att uppnå ekonomisk skada uppnåddes. Försöket att splittra arbetarna kröntes med framgång. Försöket att utnyttja den "klara lönestrejk" som medel i det kalla kriget mellan öst och väst för folkens demoralisering sammanföll helt med det uppnådda resultatet. Försöket att "bringa arbetarna till svält och umbäranden" kröntes med framgång. Dock torde man icke ha uppnått slutsyftet, att göra arbetarna mogna för att motta det moskovitiska evangeliet. Men man kan ju inte nå allt vad man önskar med en "klar lönestrid". Att den klara lönestriden var allt annat än en klar lönestrid vittnar Rénée Lamberets framställning om.

I Österrike igångsatte bolsjevikerna en liknande "klar lönestrid" onsdagen den 4 oktober. Även som "klar lönestrid" av ryskt märke betraktad var det en sällsam strejk. Strejkkolonerna ledsagades av ryska tanks och en lång kolonn av lastbilar med ryska soldater på lastflaken. Över huvudena på arbetarna i strejkkolonerna dånade motorbullret från 41 ryska stridsplan i stram militär formation. Sannerligen en sällsam syn när det gäller en kolonn av strejkande arbetare.

Likväl kunde aktionens inledningsskede som "klar löneaktion" på intet sätt ifrågasättas.

Vad som krävdes var ökade löner, något tvivel om den saken kan över huvud taget icke förekomma. Trots den internationella maningen till syndikalisterna att "stödja alla klara lönestrider som arbetarna för, även om kommunisterna söker utnyttja dem för sina intressen", så får man ändå hoppas, att det inte fanns österrikiska syndikalister tillräckligt enfaldiga att följa maningen.

Som överallt i världen anmälde sig i Österrike starka prisstegringar och landets konjunkturforskningsinstitut tillkännagav att prisstegringar på 15—20 proc. var att vänta. Arbetarna framlade krav om löneökningar. Regeringen ställde sig icke avvisande men Nationalrat (riksdagen) måste inkallas och avgöra saken. Bolsjevikerna skyndade sig att utnyttja arbetarnas naturliga missnöje, vilket de spekulerade i, genom att proklamera generalstrejk för löneökning över hela landet. Den "klara lönestriden" är därmed konstituerad.

Bolsjevikerna sökte således göra sig till talesmän för hela den österrikiska arbetarklassen. Som vanligt gjordes detta utan bemyndigande från arbetarna eller deras organisationer. De österrikiska arbetarnas antal uppskattas till 1 1/2—2 miljoner. Sedan strejken nått sin kulmen uppskattades antalet strejkdeltagare till 40—50,000, således högst 3 proc. av hela antalet arbetare. Självfallet förhöll det sig icke så, att arbetarna därmed avvisade kravet på högre löner, men de ville ordna den saken med hjälp av sina egna organisationer och vägrade att lägga sin sak i bolsjevikernas händer. Därmed hade den "klara lönestriden" praktiskt taget runnit ut i sanden.

Väsentligen koncentrerades arbetsnedläggelserna till den ryska sektorn och till de ryska företagen. Förhållandet är det, att Sovjet bedriver en omfattande utplundring av Österrike genom att ha slagit under sig omkring 300 industriella företag under förevändning att det var tyska företag och därför måste tillfalla Ryssland som krigsbyte. De flesta av dessa företag hade de tyska nazisterna lagt beslag på under den tid de höll landet ockuperat. Således var företagen icke tyska utan ursprungligen österrikiska företag som beslagtogs av tysarna.

Dessa av ryssarna i sin ordning beslagtagna företag, däribland 30 oljebolag, är samlade i

en kartell med namnet USIA, som bildar en stat i staten. Den betalar inga skatter, fullgör inga inbetalningar till de sociala institutionerna och struntar i myndigheternas föreskrifter och de lagar andra företag måste underkasta sig.

Det ryska inflytandet har tagit sikte på att sabotera landets ekonomiska återuppbyggnad. C. J. Björklund anför exempel på dessa metoder. 1948 planerade regeringen att bygga ett stort kraftverk. Ryssarna förhindrade detta betydelsefulla bygge genom att lägga beslag på maskinerna och järnet till betongbyggnaderna. Det var tysk egendom, påstod ryssarna. De österrikiska arbetarna hade genom frivilliga insatser rest "Götzfabrikerna" ur ingenting annat än ruiner. När fabriken var färdig kom ryssarna och förklarade, att detta genom arbetarnas frivilliga arbetsinsatser tillkomna fabriksbygge var tysk egendom! Det ligger i ryssarnas intresse att hålla arbetarna i fattigdom för att lättare kunna påverka dem och kanalisera deras missnöje för bolsjevikisk politik.

Arbetsnedläggelserna koncentrerades väsentligen till de ryska fabrikerna. Ungefär 40.000 av de 50.000 strejkande tillhörde de ryska industrierna. Från fackförningshåll förklarades, att arbetarna fått order av de ryska företagens ledning att gå i strejk.

De ryska företagen kan naturligtvis icke ha drivit sina arbetare i strejk utan biavsikter. Med den maktställning ockupationsmyndigheterna hade skulle ingenting kunnat hindra de ryska industrierna att betala sina arbetare högre löner om de så velat. Varför gjorde de inte det? Därför att det var något helt annat de ville åstadkomma. De ville få till stånd strejk över hela landet för att tillfoga landets näringsliv skada och öka armomet. Men framförallt ville de utnyttja den stämning en generalstrejk skulle frambringa för att framkalla oroligheter och revoltstämning, icke för befrämjandet av arbetarnas intressen utan för befrämjandet av Sovjets expansionssträvanden genom en bolsjevikisk statskupp.

Ifrån socialdemokratiskt håll förklarades det åtminstone att den proklamerade generalstrejken var från början ett förberett försök att införa folkdemokratien även i Österrike. En rad detaljer talar också för att så var förhållandet. Om det legat i de österrikiska arbetarnas in-

tresse att proklamera generalstrejk, skulle icke minst 97 proc. av arbetarna fortsatt arbetet. Men arbetarna önskade icke skapa en situation som skulle befrämjat bolsjevikernas maktövertagande.

De ryska militära cheferna hade förbjudit den österrikiska polisen att ingripa mot bolsjevikerna. De hade stoppat omgrupperingen av polis- och gendarmstyrkorna, varför polisen inte kunde sända förstärkningar till utsatta punkter. Bolsjevikiska patruller med blyrör och lastbilar från de ryska fabrikerna opererade i grupper om 20—200 man, reste spärrar för vägar och järnvägar överallt i den ryska sektorn, de stoppade alla kommunala transportmedel i ryska sektorn, byggde barrikader mot den amerikanska sektorn. Sovjetryska armé-bilar trotsade den österrikiska polisens förordningar och transporterade demonstranter genom Wien. En rysk officer häktades civil i spetsen för bolsjevikier som sökte storma regeringskansliet. Ryssarna anklagades helt offentligt för att ha ställt sig i spetsen för strejktionen och inrikesministern brännmärkte den ryska industrikartellen USIA som bolsjevikernas "trojanska häst" i landet.

Det är tydligt att ryssarna överskattat möjligheterna. Först och sist var det naturligtvis en bitter misräkning att strejken blev ett fiasko beträffande anslutningen. Hade det lyckats att få en miljon arbetare att ansluta sig runt i landet hade det genast blivit en högst allvarlig

affär. Men det hjälpte icke ens att den rysskontrollerade radion manade landets arbetare att ansluta sig till strejken. Redan fyra dagar före strejktombrottet hade fem kominformmedlemmar anlant till Wien i ryskt flygplan för att övervaka händelsernas gång. Ja, så mycket kunde dölja sig bakom en "klar lönestrid".

Men när Kreml fick någorlunda översikt över fiaskot och därtill blev medvetet om att Washington och London ämnade besvara den mot det österrikiska folkets frihet och oavhängighet riktade aggressionen med vapenmakt, slogs det till reträtt. Och den bolsjevikiska ordern till återgång förmedlades till landets olika delar genom den bolsjevikiska particentralen, vilket redan detta är en mycket upplysande detalj.

Efter den misslyckade aktionen har den österrikiska fackorganisationen inskridit för utrensning av bolsjevikiska element bland funktionärerna. Början gjordes med avskedandet av den bolsjevikiske vice ordföranden i LO, Gottlieb Fiala och med honom en rad funktionärer och ombudsmän. Denna rensningsaktion torde få en betydande omfattning och kan nog betraktas som synnerligen påkallad.

Aktionen var en form av rysk aggression syftande till landets undertryckande och förvandling till rysk satellit. Det gäller att se upp med marodörerna som hotar arbetarnas frihet och icke under några omständigheter stödja deras politiska aktioner. Icke ens när de presenteras som "rena lönestridar".

Med detta nummer upphör Syndikalismen att utkomma.

R e d.